

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakult bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

**Analýza ohrožení měkkých cílů aktivním střelcem a řešení
souvisejících aktuálních problémů**

Bakalářská práce

Analysis of soft target threats by active shooter and solutions to related current
problems

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Souček Vladimír

AUTOR PRÁCE

Matěj Glanc

Praha

2022

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, JUDr. Vladimírovi Součkovi, za projevenou ochotu, odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 11. 3. 2022

Matěj GLANC

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou aktivního střelce. Rozebírá, kdo aktivní střelec je, způsob, jakým je útok veden a motiv pachatele. Poté se zaměřuje na připravenost a reakci na útok Policií České republiky. V práci je nastíněná modelová situace útoku aktivního střelce v České republice, především reakce integrovaného záchranného systému a doporučené chování ohrožených osob. Formou případových studií jsou rozebrány dva útoky za účelem navržení případných zlepšení v prevenci a reakci na útok.

Klíčová slova

aktivní střelec * typové činnosti * měkké cíle * teror * případová studie * Policie České republiky * modelová situace

Annotation

Bachelor thesis deals with the active shooter issue. Analyses who are the active shooters, the manner of attack and perpetrator motive. Then it is focuses preparedness and reaction on the attack from Police of the Czech Republic. There is outlined model situation of the active shooter attack in Czech Republic in work and primarily response of integrated rescue system and recommended behave of endangered persons. In the form of case studies there are analyses two attacks to recommend possible improvements of prevention or response to attack.

Key words

active shooter * typical activities * soft targets * terror * case study * Police of Czech Republic * model situation

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Aktivní střelec.....	9
2.1. Kdo je aktivní střelec.....	9
2.2. Druhy útoku aktivního střelce.....	10
2.2.1. Barikádová situace.....	11
2.2.2. AMOK.....	12
2.3. Motivy, důvody k útoku aktivního střelce.....	13
2.3.1. Statistický pohled na aktivní střelce.....	16
2.4. Osamělý vlk a aktivní střelec.....	18
2.5. Právní vymezení.....	19
3. Policie ČR.....	19
3.1. Zásahové jednotky.....	20
3.2. Útvar rychlého nasazení.....	20
3.3. Prvosledové hlídky.....	21
4. Významné útoky.....	22
4.1. Útoky v zahraničí.....	22
4.1.1. Anders Behring Breivik.....	22
4.1.2. Cho Seung-hui – Virginia Tech.....	24
4.2. Útoky v České republice.....	25
4.2.1. Střelba v Uherském Brodě.....	25
4.2.2. Útok ve fakultní nemocnici v Ostravě.....	27
4.2.3. Útok nožem ve Žďáru nad Sázavou.....	28
5. Modelová situace útoku AS-AMOK.....	29
5.1. Modelová situace – střelba ve vzdělávacím zařízení.....	29
5.2. Útok aktivního střelce AMOK – chování ohrožených osob.....	32

5.2.1. „Uteč“	32
5.2.2. „Schovej se“	33
5.2.3. „Bojuj“	34
5.2.4. Když je policie na místě	34
6. Případové studie	34
6.1. Útok ve Fakultní nemocnici Ostrava	35
6.1.1. Mohla policie zabránit větším ztrátám na životech?	35
6.1.2. Šlo nějak útoku zabránit nebo mu předejít?	36
6.1.3. Jak je možné po takové zkušenosti zlepšit prevenci/ochranu na podobných místech a především na tzv. měkkých cílech?	37
6.2. B. Breivik – Norsko.....	39
6.2.1. Mohla policie zabránit větším ztrátám na životech?	39
6.2.2. Šlo nějak útoku zabránit nebo mu předejít?	42
6.2.3. Jak je možné po takové zkušenosti zlepšit prevenci/ochranu na podobných místech a především na tzv. měkkých cílech?	43
7. Závěr.....	45
8. Použité zkratky.....	47
9. Seznam použitých zdrojů	48
10. Seznam příloh.....	55

1. Úvod

V dnešní době se čím dál tím častěji setkáváme s pojmy jako je aktivní střelec nebo aktivní útočník. Tento fenomén už není spojován se Severní Amerikou, především Spojenými státy americkými, ale narůstá počet případů v Evropě, a právě i v České republice.

V českém jazyce není mnoho zdrojů, ze kterých lze čerpat informace o útočnících a o postupu a připravenosti orgánů státní moci. Mezi nejdůležitější prameny řadím především Typovou činnost složek IZS a dokument Aktivní útočník (zákrok proti nebezpečnému pachateli), který je zpracovaný útvarem policejního vzdělávání a služební přípravy. Dále jsou důležité cizojazyčné internetové zdroje, hlavně z prostředí USA.

Ústředním cílem bakalářské práce je porozumět problematice týkající se povahy útoku aktivního střelce a také zhodnocení připravenosti Policie ČR zvládat tyto situace. Nejdříve využiji teoretický základ k pochopení, kdo vůbec aktivní střelec je. K zhodnocení připravenosti PČR využiji definice a úkoly útvarů, které by se mohli zabývat aktivním střelcem. V neposlední řadě bude cílem i navrhnout zlepšení prevence a navržení možných opatření či vylepšení postupů. K návrhům zlepšení mi poslouží detailní rozebrání situací, kdy aktivní střelec útočil. Nejdříve budou popsány známé světové případy a poté rozebrání dvou nejznámějších případů v ČR (útok v Uherském Brodě a střelba ve Fakultní nemocnici Ostrava).

První kapitola je zaměřená na definici pojmů (aktivní střelec, měkké cíle apod.). Dále jsou zde rozebírány rozdíly mezi různými útoky, ať už se jedná o způsob útoku nebo o různé předchozí podněty pachatelů.

Druhá kapitola se týká Policie ČR, a to z pohledu prvosledových hlídek, zásahových jednotek krajů a Útvaru rychlého nasazení.

Třetí kapitola má historický charakter, jelikož zde popisují významné útoky, které se staly v průběhu let. Nejdříve se věnuje zahraničním útokům a pak těm spáchanými na území ČR.

V předposlední kapitole je nastíněná modelová situace útoku aktivního střelce typu AMOK z pohledu zásahu Policie České republiky a následně z pohledu ohrožených osob.

Poslední kapitola se formou případové studie věnuje 2 konkrétním situacím (útok v Ostravské fakulní nemocnici a útok A. B. Breivika v Norsku), které jsou konkrétněji rozebrány za účelem získání nových poznatků a případných zlepšení v prevenci útoků.

2. Aktivní střelec

2.1. Kdo je aktivní střelec

V publikacích napříč širokým spektrem se objevují další označení pro aktivního střelce, a to především v českém prostředí „aktivní útočník“ nebo více známý mediální pojem napříč celým světem „šílený střelec“. Aktivní střelec neboli „active shooter“ je typické označení především pro prostředí Spojených států amerických, kde se tyto útoky vyskytují podstatně častěji než jinde na světě. Každopádně ať už se použije jakékoli označení, jedná se o stejný typ agresora.

V českém prostředí je nejběžnější definice aktivního střelce jako: „nebezpečný pachatel, který zvolí použití zbraně proti jiné osobě/osobám jako nástroj k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale jednat i o skupinu pachatelů. Takovýto útočník většinou nemá zábrany pro jakékoliv chování a jeho úmyslem je zabít nebo zranit co největší počet osob.“¹ Stejná definice je využita i v typové činnosti složek IZS.

Další použitelná definice aktivního útočníka vychází z pokynu policejního prezidia: „osoba nebo skupina osob, která zpravidla v místě zvýšené koncentrace osob aktivně koná s použitím střelných zbraní nebo jiných předmětů s úmyslem zranit nebo usmrtit co nejvyšší počet osob.“²

Trochu jinou definici v českém prostředí lze najít v dokumentu zpracovaném Útvarem policejního vzdělávání a služební přípravy, která zní: „Základní charakteristikou aktivního útočníka je především skutečnost, že se jedná o nebezpečného pachatele. Ten může zaútočit jak v akutní stresové reakci, tak s podrobně promyšleným plánem realizace vlastního útoku. Nemívá však zpravidla následný plán ústupu, není připraven vyjednávat o jakýchkoli

¹ *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [online]. 2016. Ministerstvo Vnitra České republiky [cit. 15.9.2021] s. 2, Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

² Závazný pokyn policejního prezidia č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti čl. 2, písm. k)

podmínkách a většinou se nehodlá vzdát. Jeho cílem bývá usmrtit co nejvíce osob ještě předtím, než bude zastaven policií, nebo ukončí svůj život sebevraždou.³

Důležité k této definici je zmínit, že zbraní se nemíní pouze střelné zbraně, ale cokoli, co má schopnost ublížit ostatním na zdraví nebo na životě. Příhodná je definice z trestního zákoníku: „...zbraní se tu rozumí, ..., cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“⁴

Dále se často nemusí jednat ani o nástroj k dosažení jeho cílů. Existují útoky, které jsou jen jakýmsi bezhlavým řešením nějaké situace a často je jediným cílem útočníka ublížit, co nejvíce lidem a dosáhnout tak jakéhosi uspokojení. V tomto se i odlišuje aktivní střelec a teroristický útok, jelikož teroristé vyžadují nějaké ústupky v politice apod.

V definicích v angličtině, většinou z prostředí USA, jsou nastíněna nejčastější místa, kde aktivní střelec útočí. Za prvé se jedná o stísněné, zpravidla uzavřené prostory, kde samotnému útoku napomáhá ztížená evakuace osob a také téměř okamžitá, velmi nebezpečná panika. Za druhé se jedná o místa, která nejsou uzavřená, ale naopak jsou ideálním cílem proto, že se zde nachází velké množství lidí na malém území.⁵

Nejjednodušeji lze pospat aktivního útočníka jako osobu, která má v úmyslu spáchat masovou vraždu. Tento popis však není úplně přesný, protože v Evropě je vnímaná masová vražda od dvou obětí (v USA se počítá až od čtyř), ale aktivní střelec může usmrtit i jednu osobu, ať už je to jeho cílem nebo je zastaven před zabitím dalších.

2.2. Druhy útoku aktivního střelce

Aktivní střelec v dnešní době a celosvětovém měřítku nejčastěji útočí způsobem, který je v policejní praxi označován jako typ AMOK. Existují, ale i případy, které se označují jako barikádová situace.

³ Policejní prezidium PČR. *Aktivní útočník (zákrok proti nebezpečnému pachateli)*. 2. vydání, Praha: Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy, 2016 [cit. 12.1.2022] s. 3.

⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník §118*, v posledním znění

⁵ *Active shooter – How to respond* [online]. U.S. Department of Homeland Security, Washington, DC, 2008. [cit. 16.9.2021] s. 2. Dostupné z: https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/active_shooter_booklet.pdf

2.2.1. Barikádová situace

V případě barikádových situací se jedná o situaci, kdy si ozbrojená osoba narychlo vybuduje zátaras nebo opevnění a nehodlá opustit tento prostor. Zpravidla čin je samotným prostředkem dosažení cíle. Pachatel se snaží činem zaujmout pozornost na nějaké téma nebo získat nějakou hmotnou věc (hotovost apod.). Většinou je čin páchán i v řádu hodin a končí buď zásahem policie, nebo kapitulací pachatele převážně po jednání s policejním vyjednavatelem. Důležité je, že aktivní útočník nezabývá bezhlavě a nesmyslně.

V tomto případě mohou vzniknout dvě situace. V prvním případě se pachatel zabarikádoval sám v místnosti odkud nechce vyjít a vzdát se. Hlídka, která zpravidla dorazila nejdříve, si najde kryt a zpoza něj vyzývá pachatele k odložení zbraně a opuštění prostoru s rukama nad hlavou. Protože pachatel nikoho nemůže ohrozit čeká se na příjezd speciálních jednotek. V druhém případě se pachatel zabarikádoval s jinými osobami. Tato situace je nebezpečnější, protože jsou přímo ohrožené životy a zdraví osob. Hlídka postupuje podobně, zaujme pozici u nejvhodnějšího krytu a komunikuje s pachatelem. Stejně jako v prvním případě čeká na příjezd speciálních jednotek a vyjednavatele. Pokud se však ozve výstřel musí hlídka zahájit zákrok s cílem eliminovat pachatele. Čekání v krytu by pravděpodobně ohrozilo životy a zdraví osob, které byly drženy jako rukojmí. V obou případech je velmi důležitá činnost policejního vyjednavatele, pokud stihne dorazit na místo události před střelbou v zabarikádovaném prostoru.⁶

Důležité je v tomto případě zmínit, že policisté musí vyhodnotit, co se uvnitř děje s rukojmími. Samozřejmě nikdy si nemohou být stoprocentně jistí. Může však dojít k vraždění rukojmích bez vědomí policie, což se stalo v Bangladéši, v Dháce, kdy rukojmí byli povražděni noži a mačetami. Útočníci z řad Islámského státu podřezali rukojmí bez povšimnutí a reakce policie, jelikož se neozývali žádné hlasité zvuky jako například střelba.⁷

⁶ POKORNÝ, Jan. Intervence aktivního (šíleného) střelce [online]. 2013. [cit. 20.9.2021].

Dostupné z:

https://www.unob.cz/fvz/struktura/k309/Documents/aktivni%20strelce_hradec_izs_2013.pdf

⁷ *Teroristé povraždili v restauraci dvacet rukojmí, ke krveprolití se hlásí Islámský stát* [online].

Aktuálně.cz, 2016. [cit. 24.9.2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ozbrojeni-utocnici-prepadli-restauraci-v-bangladesi-zadrzuj/r~4d9ddbb43fb211e6bc7c0025900fea04/>

V posledních letech ubývá případů barikádových situací, jelikož už nejsou účinné a končí zatknutím pachatele. Příčinnou je především zlepšený výcvik policejních útvarů, jako jsou v ČR zásahové jednotky krajů a Útvar rychlého nasazení. Dalším aspektem je skutečnost, že útok probíhá v řádu hodin a policie má šanci se dostatečně a kvalitně připravit na zásah.

2.2.2. AMOK

AMOK je kódové označení situace používané v rámci PČR. Jedná se o případ, který je oproti barikádové situaci, velmi nebezpečný pro osoby na území, kde k útoku dochází.

Aktivní střelec je v tomto případě vysoce motivovaný (interpersonálně, nábožensky, politicky) pachatel, který se snaží spáchat masovou vraždu, usmrtit, co nejvíce lidí. Většinou použije střelnou zbraň, chladné zbraně (kuchyňský nůž), nástražný výbušný systém nebo také jiné prostředky, kam lze zařadit motorové vozidlo. K účinnosti svého útoku může využít i kombinaci zbraní (střelnou zbraň a nástražný výbušný systém apod.). Cílem útoku jsou zpravidla náhodné osoby vyskytující se na místě útoku, ale mohou být vytipovány jako „zástupci“ určité skupiny lidí (lékaři, úředníci). Místo útoku může být jak záměrné (např. v USA případy šikanovaných žáků ve školách) tak čistě náhodné, kde útočník především vybírá podle hustoty přítomných lidí. Tyto místa lze označit jako měkké cíle, které chápeme jako: „veřejně frekventovaná místa, snadno napadnutelné objekty nebo místa nevojenského charakteru, která nejsou permanentně střežena ozbrojenými složkami nebo jiným způsobem, případně nejsou střežena vůbec. Takováto místa a objekty se vyznačují zejména stálou nebo dočasně vysokou koncentrací osob, symbolickým, kulturním či náboženským významem nebo tvoří významnou součást infrastruktury státu, jejíž narušení má negativní dopad na fungování systému a tím i na společnost.“⁸

Co se týče zásahu policie vůči aktivnímu střelci AMOK, jedná se o složitý úkol. Útok trvá v řádu sekund a minut, takže reakce nemůže být v případě tak krátkého

⁸ *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [online]. 2016. Ministerstvo Vnitra České republiky [cit. 20.9.2021] s. 38, Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

časového úseku dostatečně adekvátní a rychlá. Dále je pachatel velmi nebezpečný i pro zasahující policisty. Ve většině případů nelze čekat na zásahové jednotky, jelikož by narostl počet obětí, a proto musí zasahovat policisté, kteří jsou nejbližší místa útoku.

2.3. Motivy, důvody k útoku aktivního střelce

Škála stimulů, které samotní aktivní střelci nebo následně odborníci označují za hlavní, je široká. Většinou se jedná o více impulsů, kdy jeden je převažující.

Mezi nejčastější motivy patří intrapersonální a interpersonální konflikty, kam lze zařadit například psychické problémy a šikanu. Výjimku tvoří ani politické nebo náboženské motivy, které jsou především známé díky útokům teroristů.

Často je velmi složité zpětně určit motiv útočnicka, jelikož spáchá sebevraždu nebo je zabit při zásahu policie. Sebevraždou často končí právě útoky, kdy má pachatel intrapersonální nebo interpersonální konflikt. Naopak náboženské a politické stimuly jsou často odhalitelné i před útokem, protože útočník chce činem vzbudit pozornost nebo něčeho dosáhnout, a tak se explicitně vyjádří buď před útokem, nebo zanechá vzkaz.

Nejlépe k určení motivu aktivního střelce slouží komprehenzivní typologie masových vrahů podle kriminalistů J. A. Foxe a J. Lewina. Celé rozlišení zahrnující 11 typů stojí na dvou motivačních pilířích, kterými je vztek a pomsta.

Rozlišují vraha, který se chce pomstít konkrétní osobě. Zde se jedná většinou o vraždu na jedné osobě a i přesto, že v definici aktivního střelce je zahrnut útok na jednu osobu, většinou se útočník jako aktivní střelec neoznačuje. Aktivní útočník chce zabít jen konkrétní osoby a snaží se nezranit ostatní.⁹ Typickým příkladem je vyřizování sporů mezi osobami za pomoci zbraní. Případy pomsty jsou typické i pro ČR jako třeba z května 2021 v Liberci – Rudolfově, kdy zemřeli dva lidé kvůli rodinným sporům.¹⁰

⁹ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 52.

¹⁰ *Dva mrtvé po střelbě v Liberci vyšetřují policisté jako vraždu. Stály za ní rodinné spory* [online]. ČT24, 2021. [cit. 22.9.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/libereckykraj/3312993-dva-mrtve-po-strelbe-v-liberci-vysetruji-policiste-jako-vrazdu-staly-za-ni>

Jako další typ je vztek na specifické místo. Pachatel útočí na konkrétní místo, kde pocituje křivdu. Aktivní střelec zabíjí náhodné osoby, vykonává „pomstu místu“. Může se jednat například o útok na symbolické místo.¹¹ Ukázka takového činu je střelba v pobočce FedEx v americkém městě Indianapolis z dubna roku 2021, kdy pachatel byl zaměstnancem této firmy, který dostal vyhazov.¹²

„Vztek difuzního typu – představuje situaci, kdy výběr oběti působí nejasně a nekonkrétně. Nezaměřuje se na konkrétní osoby, ale spíše na určité skupiny a kategorie lidí, k nimž pocituje hlubokou nenávist.“¹³ Pod definici by se dala zařadit střelba ve Fakultní nemocnici Ostrava z prosince 2019. Útočník si vybral nemocnici kvůli svému pocitu, že je vážně nemocný a lékaři ho nechtějí léčit.¹⁴

Hněv náhodný – jak už napovídá název, útok není směřován na konkrétní osoby nebo místo, které představuje nějaký symbol pro pachatele, ale jde o usmrcení osob, které jsou právě v blízkosti.¹⁵ Může se jednat o pachatele, ve kterém se nashromažďuje agrese a pak stačí maličkost, jenž ho motivuje k útoku. Podobně tomu bylo, podle psychologa Daniela Štrobla, i v případě střelby v Uherském Brodě.¹⁶

Vztek, kdy spouštěčem je náhlý interpersonální konflikt jedinců. Jedná se o typickou situaci, z které vzniklo označení aktivní střelec AMOK. Jedná se o prudký vztek zpravidla vůči osobám, s kterými konflikt začne banální hádkou.¹⁷ Podobný

¹¹ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 53.

¹²ALMASY, Steve, Jason HANNA a Amanda WATSS. Police ID gunman who killed 8 people at an Indianapolis FedEx facility as 19-year-old former employee, *CNN* [online]. CNN, 2021. [cit. 22.9.2021]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/04/16/us/indianapolis-shooting-fedex-facility/index.html>

¹³ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 53.

¹⁴*Střelec z Ostravy si psal se zpěvákem Stypkou. Prý měl stejnou nemoc* [online]. Novinky.cz, 2019. [cit. 22.9.2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/strelec-z-ostravy-si-psal-se-zpevakem-stypkou-pry-mel-stejnou-nemoc-40306614>

¹⁵ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 54.

¹⁶ *Střelec byl podivín s psychickými problémy a konfliktní ženou* [online]. idnes.cz, 2015. [cit. 24.9.2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/strelba-v-uherskem-brodu.A150225_102852_domaci_pku

¹⁷ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 56.

případ se odehrál v roce 2019 v Praze, kdy muž pod vlivem alkoholu po hádce začal střílet do vzduchu a poté do okna restaurace.¹⁸

Hněv po odmítnutí je poměrně známý motiv. Jedná se o situaci, kdy pachatel vyjadřuje city osobě, která city neopětuje nebo osoba s ním city již nesdílí. Vražda přichází po poměrně dlouhé době stalkingu či jiného destruktivního chování. Oběť se stává protějšek a někdy i příbuzní nebo blízcí. Často končí případ sebevraždou pachatele.¹⁹ Učebnicový příklad se odehrál v Karviné v roce 2009, kdy muž neunesl rozchod s přítelkyní a zabil jak ji, tak i jejího nového přítele a rodiče. Nakonec se pokusil spáchat sebevraždu a zraněním, které si způsobil, podlehl o 5 dní později.²⁰

V poslední době mediálně nejznámější je ideologický motiv, kdy pachatel útočí buď na skupinu s jinými politickými názory, nebo náboženským postojem. Takové činy jsou majoritně plánované a útočník nemusí mít v plánu spáchat i vlastní sebevraždu, pokud nezvolí výbušný systém připevněný na těle.²¹ Tento motiv lze označit jako teroristický motiv. Mezi nejznámější případy lze zařadit útok v Norsku A. B. Breivika (rozebraný ve třetí kapitole) nebo útok na novozélandské mešity v roce 2019, kdy zemřelo 49 lidí. Útok měl protiimigrační motivy a byl velmi výjimečný, jelikož byl živě přenášěn na sociální síť. Útočník také uvedl, že se inspiroval právě A. B. Breivikem.²²

J. A. Fox a J. Lewin rozlišují ještě další motivy masových vražd (vztek vyvolaný konfliktem v rodině, masová vražda jako součást jiného zločinu, masová vražda jako součást války gangů, masová vražda s nespécifickým motivem), ale ty už nepovažuji za nejdůležitější, co se týče problematiky aktivního střelce.

¹⁸ *Muž po hádce v pražských Vršovcích střílel z brokovnice, zranění jsou tři lidé* [online]. iROZHLAS, 2019. [cit. 25.9.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/strelba-v-praze-vrsovice-brokovnice-policie_1903090743_dbr

¹⁹ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 56

²⁰ *Stovky lidí se rozloučily s oběťmi hromadné vraždy* [online]. ČT24, 209. [cit. 25.9.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1416958-stovky-lidi-se-rozloucily-s-obetmi-hromadne-vrazdy>

²¹ DRBOBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 58

²² *Desítky mrtvých po teroristickém útoku na novozélandské mešity* [online]. ČT24, 209. [cit. 30.9.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2760290-strelci-zabijeli-v-mesitach-na-novem-zelandu>

2.3.1. Statistický pohled na aktivní střelce

Evropská Unie nevydává žádné společné dokumenty o útocích aktivních střelců na území členských států. Určitá data lze ale získat z Global Terrorism Database (GTD). Ve statistice západní Evropy²³ zaznamenané v GTD se v letech 2018-2019 odehrálo 63 útoků. Kritéria byla stanovena, aby se jednalo o ozbrojený útok s chladnou zbraní nebo střelnou zbraní v západní Evropě. Celkem bylo zraněno 118 lidí a 40 zemřelo.

Nejčastěji zastoupený motiv je náboženský (islámský terorismus), který zahrnuje 30 % útoků. Zároveň tento motiv má i největší dopad na zraněné a oběti (necelých 63 % zraněných a 82,5 % obětí z celkového počtu). V evropském prostředí je tedy nejnebezpečnější motiv.

Druhým nejzastoupenějším motivem je politický (17,4 %). Jedná se o útoky paramilitárních organizací typu Prává irská republikánská armáda nebo jeden útok na známého fotbalistu kritizujícího tureckou vládu. Celkem si politický motiv vyžádal 2 oběti a 4 zraněný.

Další častý motiv je protiimigrační/protimuslimský. Útoky proti muslimům/imigrantům tvoří 15 % všech útoků. Oproti islámským útokům nejsou tolik nebezpečné (celkově za 10 útoků 6 zraněných a žádné oběti).

Méně zastoupené motivy jsou extremismus a antisemitismus, kdy se v letech 2018-2019 uskutečnily 4 útoky u každého motivu. Extremismus měl na svědomí 1 oběť a 9 zranění. Antisemitismus zapříčinil 2 oběti a 3 zraněné.

Ve Finsku se odehrál i jeden útok ve školním zařízení, kde motiv není zcela jasný. Střelcem byl student, který zranil 11 osob a jednu zabil, přičemž většina zraněných byla ženského pohlaví.

²³ Mezi státy, kde byli zaregistrovány útoky, patří: Rakousko, Belgie, Finsko, Francie, Německo, Itálie, Nizozemsko, Norsko, Španělsko, Švédsko a Spojené království Velké Británie a Severního Irska.

Čtrnáct útoků nemá jasný motiv (22,2 %). Pravděpodobně se jednalo o interpersonální konflikty, kdy cílem byla jen jedna osoba, s kterou měl aktivní střelec problém. Ze čtrnácti útoků byla zabita 1 osoba a 12 zraněných.²⁴

Dále je možné utvořit statistický pohled ze studií prováděné v USA, které jsou volně dostupné. Většinu studií vydává Federal Bureau of Investigation (FBI) nebo se o jejich poznatky jiné studie opírají.

Podle studie prováděné v USA z roku 2018 zkoumající 63 vybraných případů aktivního střelce mezi lety 2000-2013, bylo 21 útoků (33 %) motivováno interpersonálním konfliktem mezi střelcem a někým jiným. Avšak v tomto kontextu je důležité zmínit, že jen při 17 útocích se jednalo o střelbu na určité osoby, které se staly oběťmi. Ve dalších 23 případech se jednalo o cílenou střelbu na konkrétní osoby a poté na náhodné oběti. Ve zbylých 23 případech se jednalo o zcela náhodný výběr cílů aktivním střelcem. Dalším nejčastějším motivem byly problémy na pracovišti, které byly příčinou 10 útoků (16 %). Překvapivým zjištěním studie bylo, že pouhé 2 (3 %) útoky z 63 měly ideologický nebo extremistický motiv. Stejný počet útoků byl zaznamenán i jako útok z nenávisti (3 %).²⁵

Místo útoku aktivního střelce v USA je nejčastěji v tzv. obchodní sféře, kam lze zařadit obchody, bary, restaurace, divadla apod. V roce 2020 představovalo 52,5 % útoků právě v obchody. V jiných letech²⁶ byly druhým nejčastějším útokem školní zařízení, ale v roce 2020 byly školy převážně zavřené kvůli pandemii Covid-19, takže nebyly zaznamenány žádné útoky. Další poměrně častou lokací

²⁴ Global Terrorism Database: 2018-2019, Western Europe, Firearms and Melee, Amred Assault [online]. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z:

https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?start_yearonly=2018&end_yearonly=2019&start_year=&start_month=&start_day=&end_year=&end_month=&end_day=®ion=8&asmSelect0=&asmSelect1=&weapon=5&weapon=9&attack=2&dt2=all&success=yes&casualties_type=b&casualties_max=

²⁵ SILVER, James, Andre SIMONS a Sarah CRAUN. *A Study of the Pre-Attack Behaviors of Active Shooters in the United States Between 2000–2013*. [online] Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice, Washington, D.C. 20535. 2018 [cit. 19.1.2022]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/pre-attack-behaviors-of-active-shooters-in-us-2000-2013.pdf/view>

²⁶ V roce 2019 proběhlo 12 útoků v obchodech a 3 v školních zařízeních.

útoků aktivních střelců jsou tzv. otevřená místa (parky apod.) v roce 2020 bylo 25 % útoků spácháno právě na otevřeném prostranství.²⁷

2.4. Osamělý vlk a aktivní střelec

Jak už bylo zmíněno označení pro aktivního střelce jsou různá, ale označují vždy stejný akt a pachatele. Výjimku tvoří označení osamělý vlk, které se někdy nesprávně používá pro všechny aktivní útočníky.

Osamělý vlk (anglické označení lonewolf/alone wolf) je označení pro teroristy, kteří útočí podobným stylem jako aktivní střelec, ale často nejsou členem teroristické organizace. Také se nejedná o teroristy, kteří přijedou do země za cílem útoku, ale jsou to lidé žijící v daném státě. „Mezi časté atributy patří následující: druhá generace imigrantů, na první dojem poměrně dobře integrovaných, zkušenosti s drobnou kriminalitou, radikalizace ve věznicích, násilný útok a smrt sebevraždou nebo zákrokem policie.“²⁸

K činu se odhodlají často po nějakém jiném útoku, který je povzbudí a dodá odvahu. Zpravidla v době útoků jsou uzavřeni do sebe a skoro s nikým nekomunikují. Někdy naváží kontakt s jinými osobami s podobným smýšlením, aby jim pomohli uskutečnit útok. Ve většině případů se na útok připravují sami, aniž by o tom někdo věděl a poté je i jako samotní jedinci provedou.

Případy osamělého vlka jsou zvláště nebezpečné právě kvůli těžké předvídatelnosti a zároveň se jedná většinou o brutální útoky s velkým počtem obětí. Označení se nepoužívá jen u islámských útocích, ale někdy je používáno i u případu A. B. Breivika, který se na čin připravoval sám a ani nebyl členem žádné organizace.²⁹

²⁷ *Active Shooter Incidents in the United States in 2020*, Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice, Washington DC. 2021 [cit. 19.1.2022]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/active-shooter-incidents-in-the-us-2020-070121.pdf/view>

²⁸ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2031-4, s.72.

²⁹ Tvrdil, že je členem Templářských rytířů, avšak existence této organizace nebyla dokázána. Jedná se spíše o vymyšlenou organizaci samotným Breivikem.

2.5. Právní vymezení

Čin aktivního střelce je společensky velmi škodlivý, a proto se v ČR při posuzování využívá trestní zákoník.³⁰ Jelikož pachatel usmrtí osoby, anebo se o usmrcení pokusí, jedná se zpravidla o vraždu, kde se trest pohybuje od 10 do 12 let, jestliže zaútočil bez předchozího rozmyslu (případy vzteku vyvolaného náhlým interpersonálním konfliktem).³¹ Pokud se jedná o útok, který pachatel dopředu plánoval, pohybuje se trestní sazba od 12 do 20 let (většina případů, ať už střelba ve FN v Ostravě nebo útok A. B. Breivika). Aktivnímu útočníkovi hrozí v obou předchozích případech odnětí svobody 15 až 20 let nebo výjimečný trest v případech taxativně vymezenými v trestním zákoníku. Typické pro aktivního útočníka je usmrcení dvou a více osob nebo spáchání trestného činu z ideologických, rasových nebo etnických důvodů.³²

3. Policie ČR

Jedná se o jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady o Policii ČR (z. č. 283/1991 Sb.). V dnešní době se řídí zákonem číslo 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. V z. č. 283/1991 Sb. byly v §2 vymezeny úkoly policie podrobněji, než je tomu v z. č. 273/2008 Sb., kde jsou uvedeny takto: „Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).“³³

Co se týče organizace PČR, tak je podřízena Ministerstvu vnitra. V čele stojí policejní prezident a dále se dělí na útvary s celostátní působností, 14 krajských ředitelství a útvary zřízenými v rámci krajského ředitelství.³⁴ Důležitý útvar s celostátní působností v případě aktivního střelce je Útvar rychlého nasazení. V krajských ředitelství PČR jsou vytvořeny zásahové jednotky, které zpravidla

³⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §12 odst. 2

³¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §140 odst. 1

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník §140 odst. 3

³³ Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky §2

³⁴ *O Policii ČR* [online]. Policie ČR, [cit. 10.10.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

dorazí na místo dříve než URNA. Na územních odborech (bývalých okresních ředitelstvích PČR) jsou pak utvořeny prvosledové hlídky, které jsou přímo vytvořeny k zakročení v situaci aktivní útočník AMOK.

3.1. Zásahové jednotky

Zásahová jednotka je specializovaný útvar PČR, kdy členové procházejí náročným přijímacím řízením a následně velmi kvalitním výcvikem. Jsou určeny k zásahu proti agresivním pachatelům, kteří jsou často ozbrojeni a představují velké riziko při jejich zadržování. Na českém území jsou nejčastěji využívány k poskytování pomoci jiným útvarům PČR. Nejčastěji probíhá spolupráce zásahových jednotek s Národní centrálou proti organizovanému zločinu SKPV, jelikož pachatelé organizovaného zločinu jsou zpravidla ozbrojeni a velmi nebezpeční a s Národní protidrogovou centrálou SPKV, kdy pachatelé mají podobný charakter jako u organizovaného zločinu.³⁵

Co se týče útoku aktivního střelce typu AMOK, jsou zásahové jednotky takřka nepoužitelné, protože mají dojezdový čas v řádu desítek minut (v případě střelby v Uherském Brodě v roce 2015 se jednalo o dojezdový čas 30 minut). Útok už tedy dřív pomine nebo dojde k velkému počtu zraněných a usmrcených osob. Jejich použití je možné v rámci barikádové situace.

3.2. Útvar rychlého nasazení

URNA je útvar s celostátní působností, který je především zaměřen na boj proti terorismu. Dále se zaměřuje na spolupráci s ostatními útvary při zásahu proti velmi nebezpečným pachatelům. Především se jedná o osvobození rukojmích, únosy apod. Je velmi využíván při zadržování pachatelů zvláště závažné trestné činnosti. Jedná se o elitní útvar PČR, co se výcviku a výběru uchazečů týče. O vyslání útvaru rozhoduje náměstek policejního prezidenta po souhlasu ministra vnitra.

³⁵ *Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Zásahová jednotka* [online]. Policie ČR, [cit. 29.10.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=9128&doctype=ART&#ZJ>

Podobně jako u zásahových jednotek situace aktivního střelce typu AMOK je použití URNA velmi nereálné, jelikož mají taky delší dojezdový čas než běžné hlídky PČR a docházelo by k většímu počtu zraněných či usmrcených.³⁶

3.3. Prvosledové hlídky

Prvosledové hlídky jsou v PČR poměrně nové, kdy impulsem byl útok v Devínské Nové Vsi na Slovensku 30. srpna 2010. Tehdy došlo k zabití 7 lidí a zhruba 15 zraněným osobám. Útok skončil až sebevraždou pachatele po přestřelce se slovenskou zásahovou jednotkou.³⁷ Koncept prvosledových hlídek začal vznikat v roce 2011, kdy vedení PČR usilovalo o zlepšení činnosti právě v oblasti aktivního útočníka. Poslední pomyslnou kapkou pro dokončení koncepce prvosledových hlídek byl útok v Uherském Brodě, který odhalil nedostatečnou přípravu PČR na takové situace, ať je to výcvik policistů nebo nedostatečné materiální vybavení.³⁸

Úkoly prvosledových hlídek jsou téměř totožné jako u standardní hlídkové služby zejména pořádkové služby PČR. Provádí stejné úkony, ale nelze je využít k plánovaným úkolům, jako jsou eskortní činnost či střežení osob. Dále nesmí provádět úkoly znemožňující okamžitou reakci (řízení dopravy apod.).

Pokud se jedná o útok aktivního střelce, který patří do události primárního významu (označovanou zkratkou FHQ – „first hour quintet“), má prvosledová hlídka přerušit činnost, kterou právě vykonává, je-li to možné a vyrazit na místo události.

Policisté zařazení v prvosledových hlídkách absolvují dvoudenní kurz zaměřený na taktiku, střelbu a zdravotnickou přípravu. Dále musí absolvovat dvoudenní cvičení zásahu FHQ proti aktivnímu útočníkovi.³⁹

³⁶ *Policie České republiky – Útvar rychlého nasazení* [online]. Policie ČR, [cit. 30.10.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>

³⁷ *Střelec zabil v Bratislavě 7 lidí, pak i sebe. Postřelen byl i Čech* [online]. Česká televize, 2010. [cit. 31.10.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1320323-strelec-zabil-v-bratislave-7-lidi-pak-i-sebe-postrelen-by-i-cech>

³⁸ KOŠAŘOVÁ, Karolína. „Prvosledky“ své úkoly již plní. *Policista*. 2016, roč. 22, č. 7, s. 17-18. ISSN 1211-7943.

³⁹ Závazný pokyn policejního prezidia č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

Výstroj policisty je doplněna o balistickou vestu a přilbu, chrániče loktů a kolen, takticko-střelecké rukavice, taktické boty, jednorázová pouta, osobní lékárničku a příposlech k radiostanici, popřípadě dlouhé zbraně. Hlídka má pak k dispozici balistický štít, teleskopický žebřík, zastavovací pás, TASER, uzamykatelné zabezpečovací zařízení proti odcizení uložených dlouhých střelných zbraní a další vybavení.⁴⁰

4. Významné útoky

Každý útok aktivního střelce je velmi významný z hlediska prevence a připravenosti bezpečnostních složek na adekvátní reakci. Zpravidla však platí, že státy začnou tuto hrozbu důkladně řešit až po prvním útoku. Zahraničním příkladem je Norsko, ale výjimku netvoří ani Česká republika.

4.1. Útoky v zahraničí

4.1.1. Anders Behring Breivik

Útok A. B. Breivika je velice ojedinělý, jelikož po útoku nespáchal sebevraždu ani nebojoval s policií, vzdal se hned, když policie na pachatele namířila své zbraně. To přineslo do problematiky aktivního střelce a celkově bezpečnosti mnohá plus, protože mohl být pachatel podroben výslechům a vyšetřením zaměřeným na psychický stav. Další výjimečnost případu spočívá v ochotnosti pachatele vypovídat. Breivik žádal jen určité záruky, pokud bude spolupracovat s policií. Jedna z posledních věcí, která zlehčuje zkoumání Breivikova činu je jeho manifest (2083: A European Declaration of Independence), jenž odeslal na emaily přibližně 1000 uživatelům. V něm jsou sepsány jeho myšlenky o islámu a multikulturní společnosti, ale také podrobnosti o jeho přípravách na útok (např. sestrojení bomby).

Dnes již přejmenovaný Nor Fjotolf Hansen se narodil v únoru roku 1979. Jeho rodiče měli děti již z předešlého manželství. Jejich vztah netrval příliš dlouho, a tak Breivik vyrůstal s matkou a nevlastní sestrou. V raném dětství byla jeho výchova vyhodnocena jako riziková a byla dokonce doporučena pěstounská péče, aby se

⁴⁰ Příloha č. 5 k závaznému pokynu policejního prezidia č. 130/2020, materiální vybavení prvosledových hlídek

zabránilo v rozvinutí psychopatie. Měl sklony k šikanování slabších dětí, které se nebránily. Jako starší si velice zakládal na svém vzhledu, kdy cvičil, což podporoval bráním steroidů k lepším výsledkům. Později vlastnil několik společností, které neslavily velký úspěch.⁴¹ Většinou buď nezbohatl vůbec nebo zbohatl, ale poté se mu již nedařilo. Mezi jeho nejúspěšnější podnikatelské záměry patřila firma na opatrování falešných diplomů. S firmou později z obav o bezpečnost skončil, jelikož se pohyboval na úzkém ledě mezi legalitou a ilegalitou. Firma mu však vydělala dostatek peněz na financování následného útoku. Jeho dospívání a mládí bylo dost ovlivněno neúspěchem především, když se snažil prorazit jako sprejer nebo později v norské pravicové straně Strana pokroku. Nakonec největšího úspěchu dosáhl v počítačové hře, na které se stal závislým.

Když se začaly utvářet jeho myšlenky na spáchání teroristického činu, musel si najít místo někde na samotě na plánování útoků a výrobu výbušniny. Za tímto účelem si založil farmářskou firmu a pronajal si osamocený statek ve vesnici Åsta. Farmářská firma byla důležitá k získání velkého množství průmyslového hnojiva, jako hlavní složku výbušniny, bez podezření norských policejních orgánů. Přípravě útoku se věnoval velice důkladně, jelikož se nejednalo o šíleného střelce útočícího v afektu, ale o politicky motivovaný čin. Chodil do střeleckého klubu, začal znovu brát steroidy a trénovat, nakoupil si oblečení podobné policejnímu a vytvořil falešnou průkazku norské policie. Vše důkladně zaznamenával do svého manifestu, který průběžně psal.

Breivik 21. 7. 2011 vyrazil ze statku s dodávkou naplněnou necelou tunou výbušniny z hnojiva do Osla vzdáleného přibližně 150 km. Zaparkoval ji nedaleko vládní čtvrti, kde později nechal i svůj únikový automobil a noc strávil u své matky v Oslu. Druhý den, 22. 7. 2011 dodávku s výbušninou značky Volkswagen zaparkoval před vládní budovu, kde v 15:25 bomba vybuchla, zabila 8 lidí a dalších 209 zranila. Mezitím Breivik odešel z místa, kde nechal výbušninu, v policejní zásahové uniformě s pistolí v ruce. Po výbuchu byl zaznamenaný telefonát norské policii se svědectvím, kde zmiňují Breivika jako možného

⁴¹ MELLE, Ingrid. The Breivik case and what psychiatrists can learn from it. *World Psychiatry* [online]. 2013, roč. 12, č. 1. [cit. 25.11.2021]. ISSN 1723-8617. Dostupné z: http://www.spu.org.uy/wp/WP_Feb_2013.pdf#page=24

podezřelého. Ovšem kvůli chybám a zmatku na policejním oddělení v Oslu se tato zpráva nedostala dále.⁴² Breivik nastoupil do svého nedaleko zaparkovaného únikového auta a bez sebemenších problémů se přesunul k ostrovu Utøya (zhruba 2 hodiny po výbuchu), kde právě probíhal letní tábor Norské sociálně demokratické strany. Na ostrov se dostal díky svému přestrojení za policistu s odůvodněním, že přijel, aby ostrov zajistil. Tak překonal jedinou překážku, která ostrov před ním chránila, vodu. Poté, co loď dosáhla břehu, začal vraždit. Nejdříve šel do hlavní budovy na táboře, kde ji systematicky místnost po místnosti prošel a každého kdo se zde nacházel zastřelil nebo zranil. Následně zamířil ke stanům, které jednotlivě neotevíral, ale spíše namátkou je jen prostřelil. Vzhledem k dlouhé odezvě policie měl čas a procházel ostrov celý. Na některá místa se vrátil opakovaně. Pokud narazil na někoho, kdo ležel na zemi, střelil ho pro jistotu ještě do hlavy. Breivik byl nakonec zadržen norskou speciální jednotkou Delta. Celkem na ostrově umřelo 69 lidí převážně ve věku mezi 14 a 20 lety. Dalších 110 lidí bylo zraněno a nespočtu dalších bylo způsobeno trauma. K útoku použil poloautomatickou pušku Ruger Mini-14 a samonabíjecí pistoli Glock 34, které vlastnil legálně.⁴³

V případě A. B. Breivika se ukázalo, jak špatně bylo Norsko v roce 2011 na tento druh útoku připraveno.

4.1.2. Cho Seung-hui – Virginia Tech

Cho Seung-hui se narodil 18. ledna 1984 jihokorejském městě Asan. Jeho rodina emigrovala do Spojených států amerických v roce 1992. V USA získala povolení k trvalému pobytu. Na základní škole byl považován za hodného žáka, i když podle jednoho z příbuzných pokaždé, když přišel plakal a říkal, že nechce už nikdy zpátky do školy. Na střední škole mu diagnostikovali těžkou úzkostnou poruchu, deprese a elektivní mutismus⁴⁴, kvůli kterému se stal obětí šikany. I přesto že podstupoval terapii a medikaci, ve svých školních pracích se často zabýval

⁴² SEIERSTAD, Åsne. *Jeden z nás: Příběh o Norsku*. Přeložila Eva DOHNÁLKOVÁ. Žilina: Absynt, 2019. ISBN 978-80-8203-131-0, s. 325.

⁴³ KRUŠINA, Martin. Stream: Den Breivikova útoku (22. červenec 2011) [online]. Praha: Seznam.cz, vysíláno dne 22.7.2021, 9:57 minut. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/slavedny/den-breivikova-utoku-22-cervenec-2011-153042>

⁴⁴ Jedná se o neurotickou a psychotickou poruchu řeči. Vyznačuje se jako porucha sociální adaptace. Nejedná se primárně o postižení řeči, ale o poruchu jejího užívání.

násilím. Z výpovědí tehdejších studentů a učitelů vyplývá, že si uvědomovali jeho zdravotní stav a vyvolával v nich dokonce strach, aby neměl sklony k zabíjení. Nikdo to však adekvátně neřešil.⁴⁵

Brzy ráno, přibližně v 6:47 místního času, 16. dubna 2007 začal Cho útočit střelbou na Virginia Polytechnic Institute and State University ve West Amber Jonhston Hall, kde usmrtil 2 osoby. Poté šel na svůj pokoj na koleji, aby si vyměnil zakrvácené oblečení, vzal si vybavení na druhý útok a mimo jiné vymazal své emaily z počítače a odstranil pevný disk. Mezitím dorazila policie na místo první střelby, která zajistila a začala s vyšetřováním

Na druhý útok měl připravené řetězy a zámky na zamčení dveří, které ještě označil nápisem, že pokud budou dveře odemčeny vybuchne bomba. Dále měl batoh s municí v počtu okolo 400 nábojů. Cho zaútočil v budově nedaleko West Amber Jonhston Hall (cca 1 km). V Norris Hall začal střílet zhruba po 3 hodinách po začátku první střelby. Po uzamčení dveří začal se samotnou střelbou ve druhém patře budovy, kdy chodil do místností a zabíjel každého koho viděl. Některé místnosti, nejspíše kvůli zmatku, navštívil vícekrát. Při druhé střelbě se mu podařilo zabít dalších 30 lidí a 17 zranit, přičemž dalších 6 studentů se zranilo při útěku, když vyskakovali z druhého patra z oken. Sám sebe střelil pachatel do hlavy v momentě, kdy na jeho podlaží dorazila policie.⁴⁶

4.2. Útoky v České republice

Aktivní střelci v České republice jsou spíše výjimečnou událostí, ale i přesto se útoky odehrály. Mezi ty nejvýznamnější patří střelba v Uherské Brodě, ve fakultní nemocnici v Ostravě a v Petřvaldu. Při zmíněných útocích zemřelo 4 a více osob.

4.2.1. Střelba v Uherském Brodě

Střelba v Uherském Brodě patří mezi největší masové vraždy v historii České republiky. Co se týče použití střelné zbraně, řadí se mezi útok s největším počtem

⁴⁵ MORAN, Terry. Inside Cho's Mind. *abcNEWS* [online]. 2009. [cit. 28.12.2021]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/Nightline/Story?id=3541157&page=2>

⁴⁶ The Warning Signs that Could Have Prevented the Virginia Tech Shootings [online].

Webarchive. [cit. 28.12.2021]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20131014013923/http://www.nssc1.org/virginia-tech-shootings.html>

obětí (v předchozích případech bylo použito auto – Olga Hepnarová⁴⁷ a podpálení bytového domu – Zdeněk Konopka⁴⁸).

Pachatelem byl 63letý Zdeněk Kovář. Okolo půl jedné odpoledne 24. února 2015 vešel do restaurace Družba, kde začal střílet po hostech ze samonabíjecí pistole CZ 75B a revolveru Alfa vzor 820. Obě zbraně vlastnil legálně na zbrojní průkaz.⁴⁹ Deset minut po oznámení střelby (12:48) dorazila hlídka PČR, která se dostala pod palbu pachatele, jakmile vstoupila do objektu. Poté se hlídka stáhla a čekala na posily. Později navázal kontakt s pachatelem policejní vyjednaváč, kterému bylo sděleno, že pachatel má u sebe rukojmí. Po ztrátě spojení s pachatelem se pokusil navázat vyjednaváč kontakt skrze okno, který přerušil výstřel z prostoru restaurace. Následoval zásah Zásahové jednotky PČR Moravskoslezského kraje. Bylo zjištěno, že pachatel již spáchal sebevraždu a ani nedržel žádné rukojmí. Všichni z restaurace byli mrtví až na muže, který zůstal schovaný na záchodě. Pachatel zastřelil 8 lidí. O motivu pachatele se dá spíše spekulovat. Podle všeho se jednalo o psychické problémy a interpersonální konflikt, což potvrzuje i pachatelovo hovor v průběhu útoku s reportérem televize Prima, při kterém si stěžoval na ubližování a šikanu.⁵⁰

Tento případ byl impulsem pro PČR k řešení problematiky aktivního střelce. Nejdůležitějším poznatkem byla rychlost policie. Hlídky dorazili v řádu minut, ale zásahová jednotka uzpůsobená na zásahy proti aktivnímu střelci v roce 2015 dorazila až zhruba po 30 minutách, což je v případě aktivního střelce pozdě. Příklad se stal konečným podnětem k dotvoření konceptu prvosledových hlídek, které mají právě za úkol eliminovat střelce v nejkratším možném čase. Dále se i

⁴⁷ Masová vražda nákladním automobilem v roce 1973. Zemřelo 8 lidí. Motivem byla pomsta společnosti

⁴⁸ Masová vražda zapálením bytu v roce 2020. Zemřelo 11 lidí (6 uhořelo, 5 při vyskakování z oken). Motivem byl rodinný konflikt. Jedná se o největší masovou vraždu v ČR.

⁴⁹ *Do restaurace vzal střelec své legální zbraně, zjistila policie* [online]. iDNES.cz, 2015. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/vrah-mel-v-restauraci-druzba-v-uherskem-brode-dve-zbrane.A150225_131423_zlin-zpravy_ras

⁵⁰ *Střelba v Uherském Brodě: Zabiják si nechal poslední kulku pro sebe* [online]. ČT24, 2016. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1704445-strelba-v-uherskem-brode-zabijak-si-nechal-posledni-kulku-pro-sebe>

na policejní úrovni zaměřila větší pozornost na vytvoření doporučujících postupů v případě útoku.⁵¹

4.2.2. Útok ve fakultní nemocnici v Ostravě

Jedná se o další případ aktivního střelce, který následoval po střelbě v Uherském Brodě, kdy nešlo o vyřizování osobních sporů a zemřelo více osob. Zatím se jedná o poslední takový útok v ČR.

Pachatel Ctirad Vitásek dorazil do fakultní nemocnice v Ostravě v ranních hodinách (okolo 6:20) 10. prosince 2019. Začal procházet nemocnici a vytypovávat si místo útoku tak, aby zde bylo co nejvíce případných obětí. Nakonec určil čekárnu traumatologické ambulance ve třetím patře objektu. Zde začal popravovat čekající pacienty, kdy mířil především na oblast hrudník a hlavy. Jeho zbraň byla držena nelegálně a jednalo se o pistoli ČZ model 75 ráže 9x19 mm, která byla původně vyrobena k výukovým účelům a později upravena, aby se z ní dalo střílet. Právě proto se mu při střelbě opakovaně zasekávala. Střelba začala okolo 7:15 a první tísňové volání bylo zaznamenáno v 7:19. První hlídky PČR dorazily o pět minut později, kdy pachatel už nebyl v čekárně a opouštěl nemocnici, od které pak odjel. Podle výpovědí se chtěl pachatel zastřelit v nemocnici, ale zasekla se mu jeho zbraň. V čekárně zabil nebo smrtelně zranil 8 osob.

Policie zjistila přesnou totožnost pachatele až po hodině a půl, když jim zavolala matka pachatele, které se přiznal. Policii dala informace o pachatelovi i o typu a barvě automobilu, ve kterém odjel. Následně byla totožnost pachatele zveřejněna s žádostí o informace od veřejnosti. Okolo 10 hodiny PČR našla automobil pachatele, kde spáchal sebevraždu.

Z hlediska motivu se jedná o zajímavý případ, jelikož pachateli nebyla dříve diagnostikována psychická porucha či nemoc. Jednalo se o případ, kdy si pachatel vsugeroval, že je vážně nemocný. Stal se hypochondrem, který sledoval své zdraví přesprilíši. Před střelbou často navštěvoval nemocnici a žádal o různá

⁵¹ *Rok po Brodu: Policie má speciální hlídky, politici chystají regulaci zbraní* [online]. ČT24, 2016. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1704229-rok-po-brodu-policie-ma-specialni-hlidky-politici-chystaji-regulaci-zbrani>

vyšetření, především v oblasti onkologie. Nápomocný v jeho případě nebyl ani internet, kde pročítal příznaky rakoviny a sám je pak na sobě pozoroval. Byl tak přesvědčený o své nemoci, že přestal věřit lékařům a chtěl se jim pomstít, protože ho nechtěli léčit. Útok tedy považoval jako akt zadostiučinění.⁵²

Reakce PČR byla rychlá (první hlídka byla na místě do 5 minut). Oproti Uherskému Brodu se zachovala i více aktivně. Členové hlídky šli hned na místo střelby místo pasivního přístupu v zajištění oblasti. Na druhou stranu odhalení pachatele trvalo poměrně dlouho (hodinu a půl), protože za takovou dobu se mohl střelec přesunout jinam a začít vraždit znovu jako v případě A. B. Breivika nebo v případě střelce na Virginia Tech, kde mohlo být časové rozmezí ještě kratší (místa tohoto útoku v USA byla vzdálená jen zhruba 1 km).⁵³

4.2.3. Útok nožem ve Žďáru nad Sázavou

Že aktivní střelec nemusí nutně zaútočit střelnou zbraní, dokazuje případ z roku 2014, kdy byl použit nůž.

Pachatelkou útoku byla 26letá žena Barbora Orlová, která byla v roce 2014 propuštěna z psychiatrické léčby ústavní formou. Psychiatrická léčba byla ženě nařízena poté co v roce 2012 napadla nožem vychovatelku a jako rukojmí si vzala školačku.⁵⁴

Útok začal 14. 10. 2014, když se Barbora Orlová dostala mezi 7:30 - 8:00 do budovy střední školy obchodní a služeb. Zde v šatnách zaútočila na dívku se slovy ať zavolá policii, nebo ji zabije. V tu chvíli přišel na pomoc dívčin spolužák, který se ji snažil ochránit. Chlapce pobodala a ten následně zraněním podlehl. Poté zaútočila na další dívku, a nakonec si vzala jednu dívku jako rukojmí a čekala, než přijede PČR. Na místo dorazily hlídky, Útvar rychlého nasazení a policejní jednotka z Jaderné elektrárny Dukovany. Žena byla eliminována za pomoci

⁵² 4 minuty vražedného běsnění Ctirada V. ‚Pojďme do něho,‘ snažili se ho zastavit svědci [online]. iROZHLAS, 2020. [cit. 6.1.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ctirad-v-strelba-v-ostrove-fakutlni-nemocnice_2009070535_ace

⁵³ Časové rozmezí bylo 3 hodiny, ale místa útoku nebyly tak vzdálené jako v případě A. B. Breivika

⁵⁴ *Labilní útočníci propustil soud v únoru, důvody léčby prý pominuly* [online]. ČT24, 2014. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013710-labilni-utocnici-propustil-soud-v-unoru-duvody-lecby-pry-pominuly>

taseru. Při zásahu byl zraněn jeden zasahující policista. Celkem si útok vyžádal jednu oběť a tři zraněné žáky. Motiv útoku je nejasný, jelikož Barbora Orlová byla shledána nepřičetnou. Důvodem nepřičetnosti byla diagnostikovaná schizofrenie.⁵⁵

Policejní zákrok v tomto případě byl adekvátní a profesionální. PČR zabránila ztrátě na životech dalších žáků, avšak prvnímu nemohla pomoci, jelikož se stal prvním terčem aktivní útočnice.

5. Modelová situace útoku AS-AMOK

Z předchozí kapitoly vyplývá, že nelze vytvořit univerzální metodický postup při útoku aktivního střelce. Každý případ se liší v mnoha faktorech, a tedy nelze mít jednotný postup PČR. Důležité dokumenty pro modelovou situaci jsou: *Typová činnost složek IZS při společném zásahu Amok-útok aktivního střelce a Aktivní útočník (zákrok proti nebezpečnému pachateli)* zpracovaný Útvarem policejního vzdělávání a služební přípravy, který slouží především policistům při vzdělávání. Za pomoci těchto dokumentů bude v této kapitole nastíněn postup PČR a okrajově postup dalších složek integrovaného záchranného systému. Dále jsou důležitá prováděná taktická cvičení PČR, popř. všech složek IZS.

5.1. Modelová situace – střelba ve vzdělávacím zařízení

Do budovy vzdělávacího zařízení se dostala ozbrojená osoba skrz zamčené skleněné dveře a začala střílet po osobách uvnitř. Prvním postřeleným je vrátný, který se zamkne na vrátnici a oznámí střelbu na lince 158. Operační středisko neprodleně vysílá na místo události nejbližší hlídky, a především prvosledovou hlídku, pokud jich je poblíž více, vyšle maximální možný počet.

Hlídka zpravidla dorazí do 5 minut a má vypnuté majáky a zvukové výstražné zařízení, aby na svůj příjezd neupozornila pachatele. Na bezpečném místě se vybaví balistickou ochrannou, pokud mají dlouhé zbraně⁵⁶, připraví je k použití. Hlavním úkolem první hlídky je především získání informací od svědků události.

⁵⁵ *Mladá žena zavraždila studenta – chránil spolužačku* [online]. ČT24, 2014. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013782-mlada-zena-zavrazdila-studenta-chranil-spoluzacku>

⁵⁶ Dlouhé zbraně poskytují policistům větší palebnou sílu a zároveň přesnější střelbu, protože se s útočníkem setkávají zpravidla na 5 a více metrů.

Důležitá je identifikace pachatele (oblečení, vzhled) a jeho poloha, pokud není slyšet střelba, podle které to lze určit. Po získání základních informací o střelci zjišťuje první hlídka od operačního střediska, že za minutu dorazí prvosledová hlídka⁵⁷. Prvosledová hlídka dorazí na místo a během cesty se vyzbrojí. Dva členové prvosledové hlídky mají mimo jiné balistický štít, balistickou vestu a helmu a dlouhé zbraně. Jeden člen první hlídky zůstává na místě a stává se z něj velitel zásahu⁵⁸, přičemž zřizuje odlišný kanál pro komunikaci s policisty, kteří jdou zneškodnit pachatele. Dále má za úkol komunikaci s operačním střediskem a řízení dalších hlídek policie a jednotek IZS, které se dostaví na místo události. První hlídka na svém automobilu zapne majáky, aby určila místo, kde byl zásah započat a jednotky IZS věděli, kam přesně mají jet.

Mezitím, co vstupují policisté do objektu s cílem zneškodnit aktivního střelce, PČR, především tedy policista jako velitel zásahu, musí stanovit nebezpečnou zónu⁵⁹ a vnější zónu⁶⁰. Mimo jiné musí velitel zásahu stanovit místo pro shromáždění a třídění raněných, kde bude probíhat třídění podle metody START.

Když tři zasahující policisté (pro přehlednost tým A) vstoupí do vzdělávacího zařízení hlavním vchodem, už se neozývá střelba. Musí tedy vytvořit vyhledávací formaci, kde vepředu je člen prvosledové hlídky s balistickým štítem, druhý člen prvosledové hlídky je za prvním členem a člen první hlídky je vzadu a zajišťuje zadní krytí. Policisté musí lokalizovat pachatele, jelikož nemají žádné přesné informace o jeho pohybu. Jdou tedy k místu, kde byl podle svědků naposledy, přičemž kontrolují místnosti, kolem kterých postupují. Pohybují se u jedné stěny chodby, aby měli zajištěný přehled o situaci, jelikož proti nim utíkají civilisté. Míjejí raněné, kterým momentálně nemohou pomoci, protože jejich hlavním úkolem je eliminace střelce.

⁵⁷Maximální doba čekání na další hlídku se pohybuje mezi 2-3 minutami. Pokud však dorazí první prvosledová hlídka, rovnou zasahuje.

⁵⁸ Velitel zásahu se během akce může změnit. Především, když dorazí zkušenější policista, policista z prvosledové hlídky nebo zásahové jednotky.

⁵⁹Prostor bezprostředního ohrožení života útokem aktivního střelce. Soustředují se zde výhradně síly a prostředky Policie České republiky, které zabezpečují eliminaci aktivního střelce. Bez svolení velitele zásahu je vstup do tohoto prostoru zakázán.

⁶⁰Prostor vymezený pro vedení zásahu; omezuje se zde volný pohyb osob a dopravních prostředků; prostor této zóny je vymezen hranicí vnější zóny. Soustředují se zde síly a prostředky složek IZS, které nezabezpečují eliminaci aktivního střelce.

Mezitím doráží další prvosledová hlídka na místo mimořádné události. Vzhledem k tomu, že pachatel není stále lokalizován a ani není stoprocentně jisté, jestli jedná sám nebo s komplicem, rozhodne velitel zásahu o vyslání druhé prvosledové hlídky do budovy (pro přehlednost tým B). Radiostanicí o tom vyrozumí tým A v budově, aby nemohlo dojít k omylu a zároveň týmy prohledávali jiné části budovy za účelem rychlejší lokalizace útočníka/ů. Druhá prvosledová hlídka zvolí také vyhledávací formaci tentokrát dvoučlennou, kdy vepředu je člen s balistickým štítem a služební pistolí a za ním jde druhý člen s dlouhou zbraní, který má za úkol zadní krytí, které provádí intuitivním otáčením. Jinak napomáhá přednímu policistovi při kontrole všech ostatních směrů. Stejně jako tým A nepomáhají raněným, ale zaměřují se čistě na lokalizaci a eliminaci pachatele.

Vzhledem k dlouhé lokalizaci pachatele a nebezpečí z prodlení vysílá velitel zásahu do propátraných částí budovy členy IZS s policejní ochranou, kterou tvoří policisté, kteří dorazili na místo mimořádné události v tzv. druhém sledu.

Nedaleko od tým A se ozve znovu střelba. Změní tedy svoji formaci z vyhledávací na kontaktní. Člen zajišťující zadní krytí se přesune za balistický štít a všichni 3 policisté postupují nejrychleji, jak jim situace dovoluje, k místu střelby. Vzhledem k blízkosti střelby si tým A nevyžádá pomoc týmu B, kterému by přesun zabral čas. Tým A se dostane do kontaktu s pachatelem na chodbě. Všichni 3 policisté zůstávají u sebe, aby využili balistický štít v maximální míře jako ochranu před střelbou. Komunikaci s pachatelem vede policista držící balistický štít, aby se zbylí dva policisté mohli soustředit na případnou střelbu. Za aktivním střelcem se nenacházejí civilisté, a tak policisté mohou v případě střelby střílet neomezeně. Pachatel se pokusí vystřelit na policisty, přičemž policisté opětvují palbu. Střílejí všichni policisté, aby měli větší palebnou sílu, přičemž jedna z prvních střel zasáhne pachatele do ruky, načež pouští zbraň. Policisté přestávají střílet. Odzbrojí a spoutají pachatele. Poté prohlédnou místnost, ze které pachatel pravděpodobně vyšel a zajistí nejbližší okolí. Policisté se navzájem zkontrolují, jestli nejsou zranění.

Poté neprodleně skutečnost ohlásí veliteli zásahu. Přestože se jedná o pravděpodobného pachatele, tým A i B musí provést kompletní taktické propátrání

objektu, kdyby se nejednalo o jediného pachatele. U zajištěného střelce zůstane tedy policista z týmu A, který mu poskytne i základní první pomoc. Policisté z prvosledové hlídky z týmu A dále pokračují v taktickém propátrání objektu. Dalším důvodem taktického propátrávání objektu je skutečnost, že někde mohou být schovaní přeživší útoku s poraněními a je důležité je tedy lokalizovat pro členy IZS.

V průběhu zásahu poskytují složky IZS potřebnou podporu PČR. Hasiči poskytují podporu PČR v případě potřeby osvětlení, překonání výškových rozdílů apod. Záchraná služba se v průběhu zásahu připravuje na ošetření a převoz zraněných osob. Při všech těchto činnostech musí být členům IZS zajištěna ochrana PČR a nesmí být ohroženi střelcem. Členové obecní policie jsou vítáni při zásahu proti aktivnímu střelci, avšak je to pouze na jejich dobrovolnosti, jestli zasáhnou společně s PČR při pátrání a eliminaci aktivního střelce. V případě, že se necítí připraveni na zásah, se starají o dopravu v okolí místa zásahu apod.

Po prohledání a zajištění objektu pomáhají policisté se záchranými pracemi. Důležité je, aby na místo přijeli psychologové zasahujících složek, kteří nejen pomůžou ohroženým osobám, ale také zasahujícím členům složek IZS. Zásah pro všechny zasahující členy je velmi psychicky náročný. Setkávají se nejen s mrtvými oběťmi, ale také vážně zraněnými. Celá situace je velmi vypjatá, protože sami policisté jdou po někom, kdo je schopný usmrtit i je. Přitom musí za sebou nechávat zraněné, kteří nařikají a prosí je o pomoc. Proto je velmi důležité nezapomínat na psychologickou pomoc členům IZS.

5.2. Útok aktivního střelce AMOK – chování ohrožených osob

Stejně jako u postupu policistů při zásahu nelze určit přesný návod chování ohrožených osob tak, aby byly stoprocentně v bezpečí. Napříč zeměmi se používá metoda „uteč, schovej se, boj“ (známější v anglické verzi: „run, hide, fight“). Jedná se o poměrně efektivní metodu rozhodování v případě, kdy se osoba nachází na místě útoku aktivního střelce.

5.2.1. „Uteč“

Jako první možnost by měla osoba vždy zvolit útěk, pokud je to možné. Při útěku je důležité si nejdříve rozmyslet trasu. Při útěku oknem vzít na vědomí v jakém

patře se osoba nachází a terén pod oknem (při výskoku by se mohla osoba zranit a zůstat ležet pod oknem, čím by se stala jednoduchým terčem pro střelce). Pokud se jedná o skupinu lidí, každý se musí rozhodnout sám za sebe, chce-li utéct nebo se raději schovat. Když někdo potřebuje s útekem pomoci, osoba by měla pomoci. Výjimkou jsou ranění, kterým by přesun mohl buď uškodit, nebo by uškodil neraněnému. Všechny nepotřebné věci (batoh apod.) by měli zůstat na místě, byly by jen zátěží při útěku. Jediné, co by si měla osoba vzít s sebou je mobilní telefon, u kterého ztlumí všechny zvuky. Při útěku je důležité mít ruce viditelně od těla, aby policisté věděli, že se nejedná o aktivního střelce. Když se civilistovi podaří utéct z místa střelby do bezpečí, je důležité oznámit střelbu, jestliže už není policie na místě. Pokud není, varuje ostatní v blízkosti budovy, aby se drželi dál od místa střelby.

5.2.2. „Schovej se“

Pokud z jakéhokoli důvod není možná evakuace z místa střelby, například jediná úniková cesta vede přes aktivního útočníka, je nejlepší se v takový moment schovat. Jestliže se jedná o budovu, je nejvhodnější najít uzamykatelnou místnost, ve které se osoba nebo více osob zamkne. Poté je důležité zabarikádovat dveře těžkým nábytkem (ve vzdělávacím zařízení se může jednat o nějaké knihovny, vitríny nebo lavice). Nakonec by se měla osoba/y schovat v místnosti tak, aby případná střelba do dveří nemohla někoho zasáhnout. Stejně jako v případě útěku je dobré vypnout zvuky všech zařízení, které vydávají nebo by mohly vydávat zvuky. V neposlední řadě by se měla osoba/y připravit na poslední možnost boje, kdyby se aktivní střelec dostal do místnosti. V případě že se jedná o veřejné prostranství a nelze utéct (oplocené parky, náměstí obehnané velkými budovami), je důležité schovat se v místě, které na první pohled nezaujme střelce a není ve směru střelby. Důležité je i správně zvolit místo, jestliže není vidět střelec neznámá to, že není vidět ani schovaná osoba.⁶¹ I v tomto případě je nutné si vypnout zvuky na všech zařízeních. Osoby by měly zůstat skryté až do příchodu policie, která je vyzve k otevření prostor a prokáže se.

⁶¹ V případě střelby A. B. Breivika se některé děti schovaly za horizont, kdy v leže střelce neviděly, ale střelec ve stoje na ně viděl bez sebemenších problémů. Stejný případ je i při lehu ve vysoké trávě, kdy si osoba připadá schovaná, avšak z pohledu stojící osoby je viditelná.

5.2.3. „Bojuj“

Jako poslední možnost je boj s aktivním střelcem. Tato varianta přichází až ve chvíli, kdy je život osoby přímo ohrožen. Pokud už se osoba dostane do této situace, je nutné, aby jednala s největší agresivitou. Čím násilněji ohrožená osoba zaútočí, tím větší je pravděpodobnost přežití. K útoku by měla využít jakékoli prostředky a věci, které lze využít jako improvizované zbraně (židle, stojanové věšáky apod.). Pokud se aktivní střelec nachází ve větší vzdálenosti (cca 3 metry), doporučuje se házet po něm věci, aby neměl klid na střelbu (intuitivně se začne bránit před létajícími předměty). Házení předmětů může pomoci překonat vzdálenost, aby mohl být veden útok. Doporučuje se i hlasité křičení, které může vyvést útočníka z míry.⁶²

5.2.4. Když je policie na místě

Nejdůležitější je, aby ohrožené osoby poslouchaly neprodleně příkazy zasahujících policistů. Pokud utíkají před aktivním střelcem musí mít vždy viditelně ruce od těla, aby nebyly považovány za podezřelé. V ideálním případě pustit vše co máme v ruce, zvednout ruce nad hlavu a roztáhnout prsty od sebe. Takto viditelné ruce by měly mít osoby do té doby, než dorazí na shromaždiště, kde budou identifikováni, v případě zranění ošetřeni. Je-li to možné, mohou podat zasahující hlídce informace o střelci. Sdělení takové informace musí být stručné a výstižné (vyvarovat se hysterii, křiku). Ohrožené osoby by si měly být vědomi toho, že policisté musí nejdříve eliminovat aktivního střelce a až poté pomáhat raněným, proto by se měly vyvarovat jakéhokoli křiku a rychlých pohybů k zasahujícím policistům, za účelem domáhání se pomoci.

6. Případové studie

Případové studie budou sloužit především k zodpovězení tří základních otázek. Mohla policie zabránit větším ztrátám na životech? Šlo nějak útoku zabránit nebo mu předejít? Jak je možné po takové zkušenosti zlepšit prevenci na podobných místech a především na tzv. měkkých cílech?

⁶² *Active shooter – How to respond* [online]. 2008. U.S. Department of Homeland Security, Washington, DC [cit. 8.1.2022] s. 5, Dostupné z: https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/active_shooter_booklet.pdf

6.1. Útok ve Fakultní nemocnici Ostrava

Při útoku v Ostravě byl vidět posun PČR správným směrem od posledního podobného útoku v Uherském Brodě. PČR se začala více zabývat touto problematikou, protože se ukázalo, že se útoky aktivních střelců týkají i České republiky. Do útoku v Uherském Brodě byl tento fenomén velmi zanedbávaný jak ve výcviku, tak vybavení policistů. V Ostravě se však policisté už chovali více zkušeně.

6.1.1. Mohla policie zabránit větším ztrátám na životech?

První oznámení o střelbě v nemocnici dostala PČR v 7:19. První hlídka dorazila na místo v 7:24, což považuji za adekvátní dojezdový čas. Vzhledem k nově zpracovaným postupům a zkvalitnění výcviku po střelbě v Uherském Brodě a všeobecně větší pozornosti PČR k tématu aktivního střelce, se hlídka chovala velmi rozhodně a hned vyrazila do nemocnice s cílem eliminovat střelce.

Pachatel mezitím však utekl z nemocnice. V případě, že by pokračoval dál ve střelbě by pravděpodobně policie zakročila a zabránila mu v další střelbě.

PČR vzhledem ke krátkému časovému úseku, který byl kratší než 5 minut od oznámení střelby neměla šanci zastavit pachatele dřív, než sám upustil od jednání a opustil nemocnici.

Přestože měla PČR kamerové záznamy, a i určitá svědectví (především červená bunda a výška cca 180 cm), policie vydala po zhruba hodině a půl první fotku do médií s údajným podezřelým. Na fotografii byl ale nevinný muž, který shodou okolností měl právě červenou bundu.⁶³ Později fotku PČR stáhla s tím, že se jednalo o důležitého svědka. V 9:17 byla uveřejněna fotka již skutečného pachatele (Ctirad V.), ale PČR si nebyla stoprocentně jistá, že se jednalo o pachatele a po předchozí chybě byla opatrnější. Okolo 10:00 hodiny znala policie pachatele, kdy informace získala především od matky aktivního střelce. Po 40 minutách dopadla PČR pachatele, který se před zásahem pokusil o sebevraždu. Nakonec umřel při převozu do nemocnice na následky střely do

⁶³ *Policie ho označila za podezřelého, pak fotku smazala. Ted' čelí výhrůžkám* [online]. SeznamZprávy, 2019. [cit. 20.1.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-ho-oznacila-za-podezreleho-pak-fotku-smazala-ted-celi-vyhruzkam-84499>

hlavy. Nalezení pachatele trvalo tedy zhruba 3 a půl hodiny od střelby. Tím pádem měl pachatel příležitost zaútočit i na jiných místech, pokud by měl například teroristický motiv. Důležité je zmínit, že PČR po útoku posílila ochranu měkkých cílů právě pro případ, kdyby byl pachatel člen organizované skupiny s cílem útočit na nemocnice či jiná ohrožená frekventovaná místa.⁶⁴

V konečném shrnutí PČR nemohla v tomto případě zabránit ztrátám na životech, protože útok byl velice rychlý a PČR neměla dostatek času na reakci.

6.1.2. Šlo nějak útoku zabránit nebo mu předejít?

Přestože motiv střelce nelze stoprocentně určit, jelikož spáchal sebevraždu, podle vyšetřování se jednalo o nespokojenost s lékaři. Pachatel si usmyslel, že je vážně nemocný. Vše to odstartoval úraz na kole, po kterém se začal více zajímat o svůj zdravotní stav. Nakonec na sobě začínal pozorovat příznaky rakoviny, kterou chtěl diagnostikovat od lékařů a léčit se. Ti však nenašli žádné příznaky rakoviny ani jiného závažného onemocnění. Nakonec se motivem pro zabíjení lidí stala právě vymyšlená nemoc a nedůvěra k lékařům. Čin jako takový by se dal nazvat rozšířenou sebevraždou. Důležité pro určení, jestli mohlo být útoku zabráněno, je prokázání přičetnosti a zároveň dokázání plánování činu. To bylo dokázáno především opatřením zbraně delší dobu před útokem (za neobjasněných skutečností, není známo jak nebo kde zbraň získal), s kterou i krátce trénoval střelbu. Zároveň to dokazuje i pachatelův výběr jak nemocnice, protože předpokládal ve Fakultní nemocnici v Ostravě nejvíce lidí, tak i konkrétní čekárny s největším počtem lidí, poté co prošel ostatní prostory v nemocnici.⁶⁵

Ctirad V. se před útokem nijak explicitně nevyjadřoval. O svém plánu na zabití jiných lidí nikomu neřekl. Jediné, z čeho by bylo možné získat podezření, by byl jeho nákup zbraně, který však také zatajil a vyhledávání na internetu, kde vyhledával témata jako trest za vraždu apod. Den před činem měl i problémy

⁶⁴ *220 minut ostravské tragédie. Co se dělo v době mezi první a poslední vystřelenou kulkou?* [online]. iROZHLAS, 2019. [cit. 20.1.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-ho-oznacila-za-podezreleho-pak-fotku-smazala-ted-celi-vyhruzkam-84499>

⁶⁵ *Žalobce ke střelci z Ostravy: Duševně postižený nebyl, hromadila se v něm nespokojenost s léčbou* [online]. iROZHLAS, 2019. [cit. 20.1.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/ostava-strelba-vysetrovani-odloženo-psychologicky-profil-dusevni-nemoc_2008260638_kno

s přítelkyní, které ještě vygradovali jeho situaci a odhodlání k činu. Přítelkyně mu nezvedala mobil ani neodpovídala na zprávy. V žádné zprávě ale nezmínil, že chce někoho zabít. Zabránit útoku mohl maximálně syn pachatelovi přítelkyně, kterému se Ctirad V. dovolal a sdělil mu, že se zabije. Tento projev byl jediný určitý o jeho úmyslech. Pokud by bylo nahlášeno na policii, že osoba chce spáchat sebevraždu, pravděpodobně by nedošlo k útoku, jelikož by byl Ctirad V. vyhledán v čas policií, která by ho předala do psychiatrické péče kvůli úmyslu spáchat sebevraždu.

V konečném důsledku PČR neměla možnost útoku zabránit. Příbuzní pachatele o jeho úmyslech nevěděli a syn přítelkyně pravděpodobně výrok Ctirada V. nepovažoval za pravdivý se skutečným odhodláním spáchat sebevraždu natož u toho zabít ostatní lidi.

6.1.3. Jak je možné po takové zkušenosti zlepšit prevenci/ochranu na podobných místech a především na tzv. měkkých cílech?

Tento případ nenabízí moc vodítek ke zlepšení prevence a ochrany měkkých cílů. Zabránit mu bylo takřka nemožné a úplně nemožné z hlediska bezpečnostních složek.

Jedno z možných zlepšení spatřuji v instalaci detekčních průchozích rámu při vstupu do vytypovaných objektů (především měkkých cílů), u kterých by instalace a použití nebylo složité a omezující v provozu. Nemocnice mi připadá jako objekt, ve kterém by bylo možné použít detekční rámy. Nejedná se o prostor, kde projde velké množství lidí za krátkou dobu a zároveň lidé bez vážných zranění nikam nespěchají (většinou jdou na vyšetření). Problém vzniká právě při vstupu na pohotovost, kde by lidé rozhodně neměli být zdržováni. Při zavedení takového opatření je potřebné zajistit také obsluhu rámu, což znamená větší výdaje. A obsluha by musela být ozbrojená, aby měla šanci takovýmto útokům zabránit. Je samozřejmé, že detekční průchozí rámy nelze instalovat ve všech měkkých cílech. Možnost instalace přichází v úvahu, jedná-li se o uzavřený prostor s malým počtem vchodů, kde neprochází velké množství lidí (jako například v čekárnách

na velkých nádražích apod.). V úvahu přichází tedy divadla, sportoviště, velké kulturní akce⁶⁶ apod.

Dalším možným řešením je implementace opatření v USA na některých školách, kde na škole je přítomný policista tzv. „School-Based Officer“. Policista v tomto případě působí na škole nejen jako ochránce před aktivním střelcem, ale zapojuje se i do vyučování týkající se jeho povolání (hodiny o nebezpečnosti drog a alkoholu, prevenci kriminality apod.). V případě útoku aktivního střelce jde pak o nejrychlejší reakci na útok, kterou lze zařídit, protože je hned na místě události. Nevýhodou jsou zvýšené finanční náklady a pokud bude střelec svůj útok plánovat pravděpodobně první na koho zaútočí bude právě onen policista, aby se zbavil jediné překážky v páchání masové vraždy. Proto je na školy umisťováno více policistů zároveň, což je možné na velkých školách.⁶⁷ Těžko aplikovatelné to je na českých školách, které jsou spíše s menším počtem žáků. V roce 2016 bylo v průměru 214 žáků na jednu základní školu⁶⁸, což je velmi malé číslo na to, aby zde působily celodenně minimálně 2 policisté. Podobně jsou na tom i nemocnice, kde varianta policisty stále umístěného v zařízení není ani tak přínosná jako ve škole, ve které policista působí i jako mentor. V ČR pak představuje největší problém v umístění stálých policistů ve vytypovaných objektech personální podstavy, kdy PČR nemá tolik příslušníků kolik by potřebovala. Tedy pravděpodobně není možné nějaké příslušníky poslat do určených měkkých cílů.

Opatření zvýšené ochrany měkkých cílů krátce po útoku, které PČR v tomto případě zavedla, mi připadá velmi dobré. Nejenže snižuje šanci dalšího úspěšného útoku stejného pachatele, který z místa činu utekl, ale zároveň snižuje i množství zraněných lidí při případné sérii teroristických útoků naplánovaných teroristickou organizací s cílem ochromit Českou republiku.

⁶⁶ Na velkých sportovištích a kulturních akcích zpravidla probíhá kontrola před vstupem za použití ručních bezpečnostních detektorů kovů.

⁶⁷ *A Toolkit for California Law Enforcement: POLICING TODAY'S YOUTH* [online]. Police Foundation, 2016. [cit. 21.1.2022]. Dostupné z: http://www.policefoundation.org/wp-content/uploads/2016/10/PF_IssueBriefs_Defining-the-Role-of-School-Based-Police-Officers_FINAL.pdf

⁶⁸ *Základní vzdělávání v Česku* [online]. Česko v datech, 2016. [cit. 21.1.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/49-zakladni-vzdelavani-v-cesku-ubyva-skol-i-mladych-ucitelu/>

Pachatel z Fakultní nemocnice v Ostravě držel zbraň, s kterou střílel, nelegálně. Tedy nedošlo k nějakému selhání ze strany PČR nebo zdravotních posudků, ke kterým došlo při střelbě v Uherském Brodě, kde byl pachatel ozbrojen legálně. Obchod s nelegálními zbraněmi je velmi těžké zcela zastavit, protože ať PČR bude odvádět svou práci sebelíp určité „podsvětí“ bude vždy existovat.

System vlastnictví zbraní v ČR považuji za správný, jelikož střelnou zbraň může legálně vlastnit jen osoba způsobilá k tomu. Vlastnictví střelných zbraní civilními osobami je jedna z cest, jak zajistit rychlou reakci na útok aktivního střelce. Ovšem americký systém považuji za špatný, jelikož umožňuje vlastnictví ve většině států komukoli staršímu 21 let a po absolvování školení. Existují zde výjimky, kdy vlastnictví je omezeno u: „osob, u nichž soud shledal duševní poruchu; zbraně rovněž nesmějí držet například těžcí zločinci, muži, kteří se dopustili násilí na ženách, nebo osoby závislé na drogách.“⁶⁹ Ze statistik FBI však vyplývá, že ozbrojení civilisté nejsou úplně účinní v zastavení aktivního střelce. Za rok 2020 se odehrálo 40 útoků v USA, přičemž jen 2 byly zastaveny civilistou.⁷⁰ Vzhledem k ozbrojenosti občanů ČR a USA, by bylo spíš velkou náhodou, kdyby v ČR civilista zastavil útok aktivního střelce.

6.2. B. Breivik – Norsko

Případ z roku 2011 dokonale odhaluje, jak evropské země zanedbávaly přípravu na útok aktivního střelce. Příprava neznámá jen výcvik policie, ale zároveň i vybavení, které potřebuje pro zásahy proti nebezpečným ozbrojeným pachatelům. Jedna z nejvyspělejších a nejbohatších zemí Evropy neměla mimo jiné dobře vybavenou policii.

6.2.1. Mohla policie zabránit větším ztrátám na životech?

Při útoku A. B. Breivika došlo hned k několika situacím, které mohly zachránit pravděpodobně několik životů, kdyby se odehrály jinak.

⁶⁹ *Držení zbraní v USA povoluje ústava, odpůrci chtějí tvrdší zákon* [online]. Advokátní deník, 2019. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/08/05/drzeni-zbrani-v-usa-povoluje-ustava-odpurci-chteji-tvrdsi-zakon/>

⁷⁰ *Active Shooter Incidents in the United States in 2020*, Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice, Washington DC. 2021 [cit. 19.1.2022]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/active-shooter-incidents-in-the-us-2020-070121.pdf/view>

V prvním případě se jednalo o ochranku vládní budovy, která viděla dodávku zaparkovanou na místě, kde by nemělo stát žádné auto. Místo bylo vyhrazené pro případ příjezdu významné osoby. Ochranka si auta ale pořádně nevšímala. Breivik dodávku zaparkoval na toto místo kvůli maximalizaci síly výbuchu podle jeho amatérských propočtů. Dále měla být vládní budova uzavřena veřejnosti podle plánovaných bezpečnostních opatření schválených v roce 2004.⁷¹

K dalšímu zaváhání tentokrát od norské policie přišlo, když zavolal norský občan krátce po výbuchu na policejní linku s oznámením týkající se podivné situace, kdy potkal muže v policejní zásahové uniformě se zbraní v ruce. Svědek také popsal, že osoba nasedla do šedé dodávky, a dokonce si zapsal přesnou poznávací značku: VH 24605. Tento popis policie zaznamenala, ale dál se s ním nezabývala kvůli zmatku na osloském oddělení. Důležitá informace zapadla a policie se jí věnovala až cca 20 minut po telefonátu. Poté znovu zavolala svědkovi, ověřila informace a krátce na to vydala oznámení: „Celostátní poplach – výbuch, možná/é bomba/y v centru Osla. Vyhlašujeme pátrání po malé šedé dodávce, pravděpodobná poznávací značka 24605. Prozatím není známá souvislost mezi výbuchem a vozidlem, ale pokud byste auto zpozorovali, nahlaste to Centrále kriminální policie nebo Policejnímu okrsku Oslo a tam vám sdělí další instrukce. Doporučujeme k vozidlu přistupovat s náležitou opatrností. S pozdravem Centrála kriminální policie.“⁷² V oznámení chyběla kompletní poznávací značka, která byla v telefonátu nahlášena. Dále chybělo oznámení o tom, že je řidič vozidla pravděpodobně ozbrojen. Informaci o možném podezřelém nepředala ani na jiná oddělení, která by mohla po takovém muži pátrat na spojích z města. Celková komunikace policejních oddělení v Norsku byla tristní, jelikož panoval zmatek a pocit policie v Oslu, že to zvládne sama.⁷³ Uzávěra města mi připadá jako logické řešení situace, pokud není dopadený pachatel. S tímto popisem by navíc norská policie Breivika odhalila snadno.

⁷¹ *Kauza Breivik stála místo šéfa norské policie* [online]. ČT24, 2012. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1151937-kauxa-breivik-stala-misto-sefa-norske-policie>

⁷² SEIERSTAD, Åsne. *Jeden z nás: Příběh o Norsku*. Přeložila Eva DOHNÁLKOVÁ. Žilina: Absynt, 2019. ISBN 978-80-8203-131-0, s. 334.

⁷³ SEIERSTAD, Åsne. *Jeden z nás: Příběh o Norsku*. Přeložila Eva DOHNÁLKOVÁ. Žilina: Absynt, 2019. ISBN 978-80-8203-131-0.

Nejvíce zásah policie ovlivnilo její špatné vybavení. Norská speciální jednotka Delta byla po výbuchu ihned připravena v Oslu na jakoukoli akci. Problém nastal, když se ozvalo tísňové volání ohledně střelby na ostrově Utøya. Delta byla neprodleně vyslána na místo, jenže neměla k dispozici vrtulník, který by ji přepravil v rámci minut přímo na ostrov. Norská policie vlastnila jeden vrtulník, který však nebyl v provozu v době útoku. Podle některých zdrojů nebyl policejní vrtulník vyslán, i přesto že byla posádka připravena vyrazit.⁷⁴ V jiných zdrojích se objevuje vyjádření policejního prezidenta norské policie, který tvrdí, že vrtulník by nebyl schopen přepravit takto těžkou posádku.⁷⁵ Ať tak či tak policie jakéhokoli státu by měla disponovat vrtulníkem právě k nejrychlejší přepravě speciálních jednotek na místo události. Nakonec se speciální jednotka přesouvala na ostrov po stejné cestě jako A. B. Breivik zhruba 37 km. Ovšem i auta zásahové jednotky byly nedostatečně vybaveny, jelikož zde chyběly přesné navigační přístroje. Jediné, na co se Delta spoléhala, byl místopis členů a jeden ruční GPS přístroj, který byl v prvním autě. Jednotka dorazila tedy později na ostrov, protože si ho spletla s jiným blízkým ostrovem. Ihned jak jednotka dorazila k ostrovu se objevil další nedostatek. K dispozici byl jeden nafukovací policejní člun, který však nebyl koncipován na převoz speciálních jednotek s těžkým vybavením. Objevil se znovu problém s navigováním, protože člun vyrazil nejprve směrem k jinému ostrovu. Plně naložený člun k cestě k ostrovu Utøya začal nabírat vodu a nejspíše se dostala i do motoru, který přestal fungovat. Speciální jednotku nakonec museli k ostrovu přepravit rekreanti z okolních chat na svých lodích.⁷⁶ Postup speciální jednotky na ostrově už proběhl rychle a efektivně.

Všechny tyto negativní aspekty stály policii drahocenný čas k zastavení střelby na ostrově. To stálo život některé oběti, které byly zastřeleny nebo zemřely na zranění. K podobným závěrům došla i vyšetřovací komise jmenovaná tehdejším

⁷⁴ *Norská policie neletěla vstříc Breivikovi ve vrtulníku hned, přestože mohla* [online]. Novinky.cz, 2011. [cit. 23.1.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/norska-policie-neletela-vstrec-breivikovi-ve-vrtulniku-hned-prestoze-mohla-128692>

⁷⁵ *Norská policie: Atentátník Breivik jednal sám* [online]. Aktuálně.cz, 2011. [cit. 23.1.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/norska-policie-atentatnik-breivik-jednal-sam/r~i:article:710341/>

⁷⁶ *Závěrečná zpráva: Breivik těžil z hrubých chyb policie* [online]. Aktuálně.cz, 2012. [cit. 23.1.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/zaverecna-zprava-breivik-tezil-z-hrubbych-chyb-policie/r~i:article:754286/>

premiérem Stoltenbergem. Rok po útoku nakonec rezignoval šéf norské policie Oeystein Maeland, který tak uznal závěry vyšetřovací komise.

6.2.2. Šlo nějak útoku zabránit nebo mu předejít?

V psychologickém posudku, o který se nakonec opíral i soud⁷⁷, byl Breivik shledán jako spíše inteligentní člověk. Tomu odpovídá i způsob plánování útoku. Breivik vyjadřoval své krajně pravicové názory, ale nezveřejnil žádnou část svého plánu. Svůj útok plánoval velice detailně právě proto, aby nikdo nemohl získat podezření o tom, co se chystá udělat. I přesto se objevily pasáže, kdy stačilo málo k jeho odhalení.

Ve svém manifestu zmínil, jak lze využít počítačovou závislost jako krytí. Pár přátel, které měl, si mysleli, že je závislý na hře World of Warcraft. To vysvětlovalo, proč nechce chodit ven s kamarády na různé akce. Breivik hru hrál a část svého dospívání na ní byl i závislý, protože mu dala příležitost být někým významným, ve hře. Když začal plánovat útok využil právě čas, kdy si ostatní mysleli, že hraje, na psaní manifestu a získávání informací ohledně výroby výbušniny apod. Manifest jeho plán nemohl odhalit, protože byl odeslán na emailové adresy⁷⁸ až v den útoku.

Breivika mohli pomoci odhalit jen jeho přátelé a matka, kterým často říkal své pravicové názory. Nikdy nezmínil, ale svůj plán útoku. Kamarádi ho měli jen za silně pravicového a pokud jim Breivik říkal své názory o multikulturalismu nebo přistěhovalectví často se snažili debatu přesunout na něco jiného, protože se o tomhle nechtěli bavit. Jeho matka působila podobně. Byl z ní posluchač extrémně pravicových názorů, ale jako matka si nikdy nedokázala přiznat Breivikovu špatnou stránku. Navíc mít silně pravicové názory bez vyjádření úmyslu někoho zabít nebo schvalovat zabíjení není nic nelegálního. Policii nikdo jeho názory

⁷⁷ Při soudu s Breivikem byla dost diskutovaná otázka příčetnosti. Nakonec byly vyhotoveny dva psychologické posudky, který si odporovali. Druhý posudek, vypracovaný členy soudní lékařské komise Agnar Aspaas a Terje Tørrissen, shledal Breivika příčetným a podle něho se nakonec soud i rozhodoval.

⁷⁸ Manifest odeslal 1003 lidem, které považoval za pravicově orientované a pravděpodobné následovníky. Některé emaily byly i z České republiky.

neoznámil, a proto ho policie ani nemohla vést v nějaké databázi extremistů, pravděpodobně nebezpečných osob.

Nákupy prostředků spojené s útokem prováděl Breivik důmyslně, aby nevzbudil žádné podezření. Zbraně si nejprve chtěl opatřit nelegálně, což se mu nepodařilo. Chtěl je nakoupit přímo v Praze, kterou považoval za město s podsvětím, kde zbraně jednoduše získat.⁷⁹ Po neúspěchu v Praze nakonec dospěl k závěru, že je možné je získat legálně a začal chodit na střelnici. Jak už bylo zmíněno, 6 tun hnojiva nakoupil přes svoji založenou farmářskou firmu Breivik Geofarm. Varování před Breivikem mohlo přijít od okolních farmářů z oblasti, jelikož hnojivo po zakoupení nespotřeboval hned a ani se nestaral o okolní pozemky. Ovšem lze předpokládat, že okolní farmáři netušili, co lze z hnojiva vyrobit.⁸⁰

6.2.3. Jak je možné po takové zkušenosti zlepšit prevenci/ochranu na podobných místech a především na tzv. měkkých cílech?

Útok A. B. Breivika ukázal, že aktivní střelci nejsou problémem jen Spojených států amerických. Z přechozí kapitoly jasně vyplývá, že pokud má být ochrana měkkých cílů zajištěná, musí na to být policie nejen vycvičena, ale také dostatečně vybavena.

V případě bombového útoku stačilo dodržovat preventivní opatření, které měly být zavedeny o mnoho let dříve. Konkrétně u vládních budov musí být důsledná i ochranka, protože zde hrozí teroristický útok. Nesmí ponechávat nic náhodě a zkontrolovat i špatně zaparkované auto, přestože většinou se bude jednat jen o chybu řidiče bez špatných úmyslů.

Policie v Oslu dostávala nabídky okolních policejních oddělení k pomoci. Ty nevyužila. Podle mého názoru je měla využít, a to především k uzavření hlavních dopravních toků z Osla. I za předpokladu, že nezná policie popis pachatel, je velká pravděpodobnost útěku z místa činu. Konkrétně Breivik jel po hlavní silnici z Osla,

⁷⁹ *Norsko si připomíná deset let od útoku Breivika. Po celé zemi se rozezněly zvony* [online]. Novinky.cz, 2021. [cit. 24.1.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/norsko-si-pripomina-deset-let-od-utoku-breivika-po-cele-zemi-se-rozeznely-zvony-40366917>

⁸⁰ SEIERSTAD, Åsne. *Jeden z nás: Příběh o Norsku*. Přeložila Eva DOHNÁLKOVÁ. Žilina: Absynt, 2019. ISBN 978-80-8203-131-0.

aby se dostal k ostrovu, co nejdříve. Nevolil žádné malé nenápadné cestičky okolo. To znamená, že by určitě narazil na policejní hlídku, v tu chvíli by znervózněl a zvýšila by se šance na jeho dopadení před útokem na ostrově. Pravděpodobně by ho hlídka zastavila jako podivné auto (civilní osobní auto s oblečeným jedním policistou uvnitř a několika zbraněmi). Breivika by mohl zachránit jen falešný průkaz policisty a výmluva, kterou by musel policista akceptovat.

Hůř aplikovatelné opatření si lze představit ve zvýšení ochrany všech politických akcí v zemi po útoku na vládní budovu, jako opatření proti sérii teroristických politicky zaměřených útoků. Podobně jako v ČR byly po útoku v Ostravě zvýšena ochrana měkkých cílů mělo by k tomu dojít vždy. Pokud se jedná o pravděpodobně politicky motivovaný teroristický čin měly by se do zvýšené ochrany i zařadit podobné akce jako letní tábor sociálních demokratů.

Pro norskou bezpečnostní informační službu a zároveň pro kontrarozvědky všech států v Evropě se stal útok signálem. Po útocích v USA roku 2001 se všechny zaměřovaly především na radikální islám a jeho teroristické úmysly. Breivik ukázal, že hrozba takového útoku je z celého spektra jak politického, tak náboženského.

7. Závěr

Obecně řečeno aktivní střelec je neustále se měnící problematika, při níž jsou bezpečnostní složky vždy o krok pozadu, jelikož aktivní střelci, kteří útok plánují, se podobně jako policie poučují z předchozích útoků. Plánují tak, aby policie neměla podezření, k čemu jim v dnešní době dopomáhá internet, kde lze nalézt velké množství užitečných informací. Podobně jako tomu bylo u Breivika ohledně výroby bomby.

Dle mého názoru by PČR neměla toto téma přestávat řešit. Dále by prospěla investice do vybavení. Aktivního střelce nemusí vždy eliminovat prvosledová hlídka, a proto je potřeba vybavit všechny klasické hlídky dlouhými zbraněmi, aby se zvětšila jejich šance na zastavení aktivního útočníka bez zranění nebo ztrát na životech. Zapomínat by se nemělo ani na výcvik policistů s cílem eliminace aktivního střelce. V tomto směru považuji za správné zvýšení taktických cvičení PČR, kde je důležité zapojit základní i ostatní složky IZS, které nemusí být na každém cvičení. Důležité je podotknout obrovské zlepšení připravenosti za 4 roky mezi útoky v Uherském Brodě a útokem ve Fakultní nemocnici v Ostravě. Připravenost PČR považuji za dostačující, ale musí pokračovat ve stejném trendu jako doposud, kdy se tématu aktivního střelce věnuje.

Typová činnost složek IZS při společném zásahu Amok – útok aktivního střelce je dle mého názoru kvalitně zpracovaná. Jediné zlepšení spatřuji ve větším zdůraznění psychologické pomoci zasahujícím členům IZS. Situaci považuji za velmi psychicky náročnou. Psychická pomoc by neměla skončit jen neprodleně po zákroku, ale zasahující by měli být pod dohledem psychologa i delší časový úsek po události (pokud s tím budou souhlasit).

Systém vlastnictví zbraní v ČR je poměrně bezpečný. Slabina je v posudku o zdravotní způsobilosti, kterou vydává praktický lékař. Myslím si, že by měla být uznána jen po absolvování psychologické vyšetření, které by bylo kratší a méně náročné než například při přijímacím řízení k PČR. Praktický lékař není odborníkem v oblasti psychologie a nedokáže odhalit všechny nebezpečné odchylky.

Další opatření jsou nastíněná v případových studiích. Detekční průchozí rámy mi připadají jako řešení jen v nemocnicích. Na velkých stadionech, kulturních akcích, letištích apod. jsou nějakým způsobem využívány, takže nespatřuji větší obtíže v jejich zavedení v nemocnicích kromě finanční stránky a popř. obsluhy. Policista ve vybraných školách podle amerického modelu je v ČR těžko aplikovatelný kvůli velikosti škol. Parametry na takové opatření by mělo jen pár velkých škol v ČR. Policista by si také musel doplnit pedagogické minimum, aby mohl působit i jako učitel některých předmětů. Největší překážkou je ale nedostatek policistů. U jiných měkkých cílů toto opatření lze velmi obtížně aplikovat.

8. Použité zkratky

ČR – Česká republika

FBI – Federální úřad pro vyšetřování (anglicky: Federal Bureau of Investigation)

FHQ – událost primárního významu (anglicky: First hour quintet)

GTD – Globální teroristická databáze (anglicky: Global terrorism database)

IZS – Integrovaný záchranný systém

PČR – Policie České republiky

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

URNA – Útvar rychlého nasazení

USA – Spojené státy americké (anglicky: United States of America)

9. Seznam použitých zdrojů

BRZYBOHATÝ, Marian. *Současné vývojové trendy terorismu a vybrané pedagogické problémy výcviku speciálních jednotek*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-7251-073-8.

DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1.

SEIERSTAD, Åsne. *Jeden z nás: Příběh o Norsku*. Přeložila Eva DOHNÁLKOVÁ. Žilina: Absynt, 2019. ISBN 978-80-8203-131-0

SPURNÝ, Joža. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion, 1996. ISBN 80-85858-30-4.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2031-4.

KOŠAŘOVÁ, Karolína. „Prvosledky“ své úkoly již plní. *Policista*. 2016, roč. 22, č. 7, s. 17-18. ISSN 1211-7943.

Policejní prezidium PČR. *Aktivní útočník (zákrok proti nebezpečnému pachateli)*. 2. vydání, Praha: Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy, 2016 [cit. 12.1.2022].

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky v posledním znění

Závazný pokyn Policejního prezidia č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

220 minut ostravské tragédie. Co se dělo v době mezi první a poslední vystřelenou kulkou? [online]. iROZHLAS, 2019. [cit. 20.1.2022]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-ho-oznacila-za-podezreleho-pak-fotku-smazala-ted-celi-vyhruzkam-84499>

4 minuty vražedného běsnění Ctirada V. „Pojďme do něho,“ snažili se ho zastavit svědci [online]. iROZHLAS, 2020. [cit. 6.1.2022]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ctirad-v-strelba-v-ostrave-fakutlni-nemocnice_2009070535_ace

A Toolkit for California Law Enforcement: POLICING TODAY'S YOUTH [online]. Police Foundation, 2016. [cit. 21.1.2022]. Dostupné z:

http://www.policefoundation.org/wp-content/uploads/2016/10/PF_IssueBriefs_Defining-the-Role-of-School-Based-Police-Officers_FINAL.pdf

Active shooter – How to respond [online]. U.S. Department of Homeland Security, Washington, DC, 2008. [cit. 16.9.2021]. Dostupné z:

https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/active_shooter_booklet.pdf

Active Shooter Incidents in the United States in 2020, Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice, Washington DC. 2021 [cit. 19.1.2022]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/active-shooter-incidents-in-the-us-2020-070121.pdf/view>

ALMASY, Steve, Jason HANNA a Amanda WATSS. Police ID gunman who killed 8 people at an Indianapolis FedEx facility as 19-year-old former employee, *CNN* [online]. CNN, 2021. [cit. 22.9.2021]. Dostupné z:

<https://edition.cnn.com/2021/04/16/us/indianapolis-shooting-fedex-facility/index.html>

Desítky mrtvých po teroristickém útoku na novozélandské mešity [online]. ČT24, 209. [cit. 30.9.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2760290-strelci-zabijeli-v-mesitach-na-novem-zelandu>

Do restaurace vzal střelec své legální zbraně, zjistila policie [online]. iDNES.cz, 2015. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/vrah-mel-v-restauraci-druzba-v-uherskem-brode-dve-zbrane.A150225_131423_zlin-zpravy_ras

Držení zbraní v USA povoluje ústava, odpůrci chtějí tvrdší zákon [online]. Advokátní deník, 2019. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/08/05/drzeni-zbrani-v-usa-povoluje-ustava-odpurci-chteji-tvrdsi-zakon/>

Dva mrtvé po střelbě v Liberci vyšetřují policisté jako vraždu. Stály za ní rodinné spory [online]. ČT24, 2021. [cit. 22.9.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/libereckykraj/3312993-dva-mrtve-po-strelbe-v-liberci-vysetruji-policiste-jako-vrazdu-staly-za-ni>

Global Terrorism Database: 2018-2019, Western Europe, Firearms and Melee, Amred Assault [online]. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z: https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?start_yearonly=2018&end_yearonly=2019&start_year=&start_month=&start_day=&end_year=&end_month=&end_day=®ion=8&asmSelect0=&asmSelect1=&weapon=5&weapon=9&attack=2&dtp2=all&success=yes&casualties_type=b&casualties_max=

Katalogový soubor typové činnosti IZS STČ 14/IZS, č. j.: MV- 68191/PO-IZS2013. Amok-útok aktivního střelce. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2013 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

Kauza Breivik stála místo šéfa norské policie [online]. ČT24, 2012. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1151937-kauz-breivik-stala-misto-sefa-norske-policie>

Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Zásahová jednotka [online]. Policie ČR, [cit. 29.10.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=9128&doctype=ART&#ZJ>

KRUŠINA, Martin. Stream: Den Breivikova útoku (22. červenec 2011) [online]. Praha: Seznam.cz, vysíláno dne 22.7.2021, 9:57 minut. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/slavedny/den-breivikova-utoku-22-cervenec-2011-153042>

Labilní útočníci propustil soud v únoru, důvody léčby prý pominuly [online]. ČT24, 2014. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013710-labilni-utocnici-propustil-soud-v-unoru-duvody-lecby-pry-pominuly>

MELLE, Ingrid. The Breivik case and what psychiatrists can learn from it. *World Psychiatry* [online]. 2013, roč. 12, č. 1. [cit. 25.11.2021]. ISSN 1723-8617. Dostupné z: http://www.spu.org.uy/wp/WP_Feb_2013.pdf#page=24

Mladá žena zavraždila studenta – chránil spolužačku [online]. ČT24, 2014. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013782-mlada-zena-zavrazdila-studenta-chranil-spoluzacku>

MORAN, Terry. Inside Cho's Mind. *abcNEWS* [online]. 2009. [cit. 28.12.2021]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/Nightline/Story?id=3541157&page=2>

Muž po hádce v pražských Vršovicích střílel z brokovnice, zranění jsou tři lidé [online]. iROZHLAS, 2019. [cit. 25.9.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/strelba-v-praze-vrsovice-brokovnice-policie_1903090743_dbr

Norská policie neletěla vstříc Breivikovi ve vrtulníku hned, přestože mohla [online]. Novinky.cz, 2011. [cit. 23.1.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/norska-policie-neletela-vstric-breivikovi-ve-vrtulniku-hned-prestoze-mohla-128692>

Norská policie: Atentátník Breivik jednal sám [online]. Aktuálně.cz, 2011. [cit. 23.1.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/norska-policie-atentatnik-breivik-jednal-sam/r~i:article:710341/>

Norsko si připomíná deset let od útoku Breivika. Po celé zemi se rozezněly zvony [online]. Novinky.cz, 2021. [cit. 24.1.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/norsko-si-pripomina-deset-let-od-utoku-breivika-po-cele-zemi-se-rozeznely-zvony-40366917>

O Policii ČR [online]. Policie ČR, [cit. 10.10.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

POKORNÝ, Jan. *Intervence aktivního (šíleného) střelce* [online]. 2013. [cit. 20.9.2021]. Dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k309/Documents/aktivni%20strelce_hradec_izs_2013.pdf

Policie České republiky – Útvar rychlého nasazení [online]. Policie ČR, [cit. 30.10.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>

Policie ho označila za podezřelého, pak fotku smazala. Ted' čelí výhrůzkám [online]. SeznamZprávy, 2019. [cit. 20.1.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-ho-oznacila-za-podezreleho-pak-fotku-smazala-ted-celi-vyhruzkam-84499>

Rok po Brodu: Policie má speciální hlídky, politici chystají regulaci zbraní [online]. ČT24, 2016. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1704229-rok-po-brodu-policie-ma-specialni-hlidky-politici-chystaji-regulaci-zbrani>

SILVER, James, Andre SIMONS a Sarah CRAUN. *A Study of the Pre-Attack Behaviors of Active Shooters in the United States Between 2000–2013*. [online] Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice, Washington, D.C. 20535. 2018 [cit. 19.1.2022]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/pre-attack-behaviors-of-active-shooters-in-us-2000-2013.pdf/view>

Stovky lidí se rozloučily s oběťmi hromadné vraždy [online]. ČT24, 209. [cit. 25.9.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1416958-stovky-lidi-se-rozloucily-s-obetmi-hromadne-vrazdy>

Střelba v Uherském Brodě: Zabiják si nechal poslední kulku pro sebe [online]. ČT24, 2016. [cit. 5.1.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1704445-strelba-v-uherskem-brode-zabijak-si-nechal-posledni-kulku-pro-sebe>

Střelec byl podivín s psychickými problémy a konfliktní ženou [online]. idnes.cz, 2015. [cit. 24.9.2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/strelba-v-uherskem-brodu.A150225_102852_domaci_pku

Střelec z Ostravy si psal se zpěvákem Stypkou. Prý měl stejnou nemoc [online]. Novinky.cz, 2019. [cit. 22.9.2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/strelec-z-ostravy-si-psal-se-zpevakem-stypkou-pry-mel-stejnou-nemoc-40306614>

Střelec zabil v Bratislavě 7 lidí, pak i sebe. Postřelen byl i Čech [online]. Česká televize, 2010. [cit. 31.10.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1320323-strelec-zabil-v-bratislave-7-lidi-pak-i-sebe-postrelen-byi-i-cech>

Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu [online]. 2016. Ministerstvo Vnitřní bezpečnosti České republiky [cit. 15.9.2021] s. 2, Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

Teroristé povraždili v restauraci dvacet rukojmí, ke krveprolití se hlásí Islámský stát [online]. Aktuálně.cz, 2016. [cit. 24.9.2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ozbrojeni-utocnici-prepadli-restauraci-v-bangladesi-zadrzuji/r~4d9ddbb43fb211e6bc7c0025900fea04/>

The Warning Signs that Could Have Prevented the Virginia Tech Shootings [online]. Webarchive. [cit. 28.12.2021]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131014013923/http://www.nssc1.org/virginia-tech-shootings.html>

Základní vzdělávání v Česku [online]. Česko v datech, 2016. [cit. 21.1.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/49-zakladni-vzdelavani-v-cesku-ubyva-skol-i-mladych-ucitelu/>

Závěrečná zpráva: Breivik těžil z hrubých chyb policie [online]. Aktuálně.cz, 2012. [cit. 23.1.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/zaverecna-zprava-breivik-tezil-z-hrubbych-chyb-policie/r~i:article:754286/>

Žalobce ke střelci z Ostravy: Duševně postižený nebyl, hromadila se v něm nespokojenost s léčbou [online]. iROZHLAS, 2019. [cit. 20.1.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ostava-strelba-vysetrovani-odlozeno-psychologicky-profil-dusevni-nemoc_2008260638_kno

10. Seznam příloh

Příloha č. 1 List velitele zásahu – Katalogový soubor typové činnosti IZS STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce

Příloha č. 2 List Policie České republiky příloha – Katalogový soubor typové činnosti IZS STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce

Příloha č. 1 List velitele zásahu – Katalogový soubor typové činnosti IZS STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce

	<p style="text-align: center;">Katalogový soubor typové činnosti</p> <p style="text-align: center;">STČ – 14/IZS</p>	<p style="text-align: center;">List velitele zásahu</p>
<p>Police České republiky</p> <p>Číslo jednací: PPR-4336/ČJ-2013-990111</p>	<p style="text-align: center;">Typová činnost složek IZS při společném zásahu</p> <p style="text-align: center;">Amok - útok aktivního střelce</p>	<p>Gestor listu:</p> <p style="text-align: center;">Police České republiky</p>

Postup velitele sil a prostředků Police České republiky od příjezdu na místo mimořádné události až do eliminace aktivního střelce

Velitel sil a prostředků Police České republiky:

- Při příjezdu do blízkosti mimořádné události (MU) vizuálně provádí předběžný průzkum, průběžně komunikuje s integrovaným operačním střediskem krajského ředitelství policie (dále jen „IOS KŘP“) a získává upřesňující informace. Vybere místo odstavení vozidla, které bude s rozsvíceným modrým světlem základním orientačním bodem pro další hlídky.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

- Vydá pokyn k neprodlenému zahájení zákroku, případně velmi krátce vyčká na již dojíždějící prvosledové hlídky. Místo odstavení vozidla s modrým světlem a zahájení zákroku oznámí IOS KŘP na stanoveném kanále Rdst.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

- Podle situace zřídí zásahový radiový kanál (např. DIR), pro výlučnou komunikaci s policisty provádějící zákrok k eliminaci útočníka.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

- Řídí zákrok podle stanovených taktických zásad pro činnost prvosledových hlídek.

- Vždy nejméně dva policisté
- Vykrytí prostorů (přední, zadní)
- Střelba pouze při vizuálním kontaktu s pachatelem
- Minimální radiový provoz
- Ohrožené osoby odesílat do bezpečných (propátrných prostor), případně ven z objektu
- Postup proti směru útěku ohrožených osob nebo dle sluchového vjemu střelby
- Při případném vzniku barikádové situace vyžádání vyjednavče a specialistů

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

- Po posílení dalšími hlídkami komunikuje v rámci možností s IOS KŘP a získává informace o celkové situaci v okolí a cestou IOS KŘP vydává pokyny k organizaci činnosti ve vnější zóně.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

- Po ukončení zákroku ověří, že je aktivní střelec eliminován, oznámí to IOS KŘP a zkontaktuje se s vedoucími a veliteli složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“).

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

Postup velitele zásahu složek IZS (kontrolní list)

Velitel zásahu složek IZS:

7. Označí se jako velitel, pokud tak již označen není, a provede s veliteli složek IZS prohlídku dosavadní nebezpečné i vnější zóny, případně rozhodne o úpravě (zmenšení) nebezpečné zóny. Dohodne s nimi potřebu zřízení štábu velitele zásahu, případně rozhodne o jeho zřízení.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

8. Po domluvě s vedoucím zdravotnické složky (dále jen „VZS“) stanoví **místo pro shromáždění a třídění raněných** v co nejkratší transportní vzdálenosti.

- od místa, kde se nachází největší počet raněných a obětí, a současně
- od místa příjezdu a odjezdu vozidel ZZS,

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

9. Nařídí zahájit třídění raněných metodou START v případě, že o to VZS požádá.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

11. Vytváří postupně potřebný počet (podle S+P na místě) minimálně dvoučlenných skupin např. příslušníci jednotek požární ochrany a Policie České republiky s nosičky pro transporty raněných. Skupiny přenášejí (odvedou) raněné na shromaždiště raněných, případně provádí úkony první pomoci (zástava krvácení, polohování, příprava na transport).

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

12. Požádá cestou IOS KŘP

- o iniciování mechanismů pro poskytování psychosociální pomoci obětem i zasahujícím osobám,
- povolání soudního lékaře, pokud je velký počet obětí.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

13. Ve vnější zóně podle situace zřizuje např.:

- nástupní a týlový prostor složek IZS,
- stanoviště velitele zásahu,
- stanoviště pro poskytnutí přednemocniční neodkladné péče,
- stanoviště pro ztotožnění a kontrolu evakuovaných osob,
- stanoviště pro poskytnutí psychosociální pomoci,
- bezpečnostní uzávěry do vnější zóny,
- kontrolní stanoviště vstupu do nebezpečné zóny.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

14. Vyčká příjezdu orgánů činných v trestním řízení, předá jim vyžádané informace, případně dohodne s nimi způsob pomoci při vyšetřovacích úkonech.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

15. Dohodne se s veliteli sil a prostředků složek IZS rozsah a způsob informování veřejnosti a médií, stanoví osoby oprávněné podávat na místě zásahu informace.

zahájeno	☐	splněno	☐
----------	--------------------------	---------	--------------------------

16. Organizuje v dohodě s VZS, případně s přítomnými soudními lékaři odvoz obětí.

zahájeno

splněno

17. Ukončí zásah po předání místa zásahu orgánům činným v trestním řízení.

zahájeno

splněno

Schvaluji: brig. gen. Mgr. Martin Červíček policejní prezident	Podpis dne:
--	------------------------------

Příloha č. 2 List Policie České republiky příloha – Katalogový soubor typové činnosti IZS STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce

	<p>Katalogový soubor typové činnosti</p> <p>STČ – 14/IZS</p>	<p>List Policie České republiky_příloha</p>
<p>Číslo jednací: PPR-4336/CJ-2013-990111</p>	<p>Typová činnost složek IZS při společném zásahu</p> <p>Amok - útok aktivního střelce</p>	<p>Gestor listu: Policie České republiky</p>

Aktivní střelec – Karta hlídky Policie České republiky

Postup a činnost hlídky Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“) po přijetí oznámení o mimořádné události (dále jen „MU“) v případě, že:

- a) se hlídka Policie ČR dostaví na místo MU jako „prvosledová“ – je vyslána na místo MU bezprostředně po oznámení útoku aktivního střelce

Karta prvosledové hlídky

- o Získání co nejvíce upřesňujících informací od integrovaného operačního střediska krajského ředitelství policie (dále jen „IOS KŘP“) již v průběhu přesunu na místo MU
- o Použití prostředků balistické ochrany v případě, že je má hlídka ve vozidle k dispozici
- o Použití dlouhých služebních zbraní (brokovnice, samopal) v případě, že jsou k dispozici
- o Co možná nejrychlejší příjezd na místo MU s takticky vhodným odstavením vozidla
 - o Kontrola výzbroje a výstroje (nabitě zbraně, balistická ochrana, funkční řdst)
 - o Nastavení řdst na určený řídicí kanál
 - o Při výjezdu z útvaru nebo organizačního článku Policie ČR vzít s sebou dlouhé zbraně
 - o U prvního vozidla Policie ČR na místě MU zanechat rozsvícené výstražné světlo modré barvy
 - o Vozidlo odstavit pokud možno mimo prostor ohrožení střelbou
 - o Před zahájením zákroku vypnout hlasité vyzvánění u mobilního telefonu
- o Rychlé vyhodnocení situace a předání informací IOS KŘP
 - o Zjištění informací od svědků na místě MU (budova, lokalizace střelce, počet zraněných či ohrožených osob apod.) a jejich předání IOS KŘP
 - o Nahlášení zahájení eliminace aktivního střelce (vstup do objektu, prostoru) IOS KŘP
- o Vyžádání posil
 - o Zajistí IOS KŘP
- o Vstup do objektu (na místo MU) a pohyb v něm - taktické zásady
 - o Vždy nejméně dva příslušníci Policie ČR
 - o Vykryvání všech prostorů
 - o Střelba pouze při vizuálním kontaktu s pachatelem (omezený palebný průměr, nebezpečí zasažení nezúčastněné osoby)
 - o Minimální radiový provoz, jeho „ztíšení“ (může být vodítkem pro pachatele)
 - o Ohrožené osoby odesílat do bezpečných (propátranych) prostorů, případně ven z objektu
 - o Postupovat proti směru útoku ohrožených osob nebo dle sluchového vjemu střelby
 - o Získat informace od ohrožených osob (kolik je pachatelů, kde jsou, popis atd.) a tyto předávat neprodleně veliteli zásahu a IOS KŘP

- o **Eliminace aktivního střelce**
 - o Pokud se vzdává, bezpečné spoutání, prohlídka a eskorta
 - o Při vizuálním kontaktu použití služební zbraně
- o **Zodpovědnost za celý policejní zákrok do převzetí velení**
 - o Velitel hlídky, která se jako první dostavila na místo MU, velí policejnímu zákroku do doby, kdy je rozhodnuto o změně velení
- b) **hlídka Policie ČR přijíždí na místo MU jako „druhosledová“ a je jí známo, že Policie ČR již proti aktivnímu střelci zakročuje (rozdíly v činnosti druhosledové hlídky od provosledové jsou odlišeny kurzívou)**

Karta druhosledové hlídky

- o **Získání co nejvíce upřesňujících informací od IOS KŘP již v průběhu přesunu na místo MU**
 - o *Zjištění a nastavení totožného kanálu na Rdst*
- o **Co možná nejrychlejší příjezd na místo MU s takticky vhodným odstavením vozidla**
 - o *Kontrola výzbroje a výstroje (připravené zbraně, balistická ochrana, funkční Rdst se shodným kanálem)*
 - o *Při výjezdu z útvaru nebo organizačního článku Policie ČR vzít s sebou dlouhé zbraně*
- o **Dle možnosti spolupráce s hlídkou Policie ČR na místě MU**
 - o *Společný vstup do objektu či prostoru v jednotné formaci*
 - o *Na základě informací od IOS KŘP nebo provosledové hlídky vstup do objektu a propátrání dalších prostor*
- o **Zajištění okolí místa MU s případnou uzávěrou prostoru proti vstupu nezúčastněných osob (dle možnosti v závislosti na počtu policistů)**
- o **Zjištění max. možného množství informací o vzniklé MU**
 - o *Počet aktivních střelců, příp. obětí, rukojmí, výzbroj, požadavky, svědci, objekt, východy, lokalizace aktivního střelce v objektu, dokumentace k objektu atd.*
- o **Vymezit prostor pro shromáždění ohrožených osob vycházejících z objektu nebo prostoru**
 - o *Mezi tyto osoby se může vmísit i aktivní střelec*
 - o *Kontrolovat, zda osoby nemají u sebe zbraň*
- o **Dle možnosti provádět krizovou komunikaci do příjezdu policejního vyjednavče (pokud aktivní střelec komunikuje, oslovuje Policií ČR apod.)**
 - o *Možnost odlékání pozornosti aktivního střelce od dalších možných obětí i zakročující hlídky Policie ČR*
- o **Veškeré další informace předávat IOS KŘP**
- o **V případě nasazení dalších složek integrovaného záchranného systému vhodně zvolit jejich rozmístění v nástupním prostoru se zaměřením na zajištění jejich bezpečnosti a jejich činnosti**

Schvalují: brig. gen. Mgr. Martin Červíček policejní prezident	Podpis dne:
--	----------------------------------